21E BIJLAGE

CENTRAAL MUSEUM

VERSLAG VAN DE GEMEENTE UTRECHT OVER 1952

Ambtenaren. De assistent-conservator R. E. Meijer, litt. drs, is 31 October vertrokken, wegens tijdelijke aanstelling als wetenschappelijk assistent aan 's Rijksmuseum te Amsterdam. In vaste dienst kwam met ingang van 3 December de schrijver-portier M. H. C. Snijder. De verhuizing der afdeling Moderne Kunst naar het pand Maliebaan 42 (zie p. 12 onder Werkzaamheden) heeft de aanstelling in vaste dienst medegebracht van G. H. Schinny tot (inwonend) concierge ingaande 7 April. Personeel.

Werklieden. De arbeidsovereenkomst van de suppoost N. A. Brouwer is op 1 Augustus opnieuw met een jaar verlengd. De suppoosten A. Gomersbach en J. van der Meer kwamen met ingang van 18 Augustus, resp. 15 December in vaste dienst. De suppoost-meubelmaker J. Timmer ging 13 October over naar de gemeentelijke dienst voor sociale zaken; te zijner vervanging is op arbeidsovereenkomst op 8 December aangesteld W. G. van Lunteren, nadat ter overbrugging van de tussenliggende periode, eveneens op arbeidsovereenkomst (13 October—6 December), was aangenomen W. J. Lambooy, voor zoverre het de buiten het meubelmakers-vakwerk vallende, gewone suppoosten-werkzaamheden betrof. Als suppoost op arbeidsovereenkomst werd nog op proef aangenomen ingaande 27 April B. Stellaard, voor vervanging van de concierge ter Maliebaan gedurende een deel der week, voor het overige deel voor dienst ter Agnietenstraat. Gedurende een ziekteperiode (21 October—11 November) van de suppoost A. Gomersbach werd op arbeidsovereenkomst zolang in dienst genomen W. M. van Lier Hendriks. Wat de hulpsuppoosten betreft, is van H. Verweij en J. H. Stoopendaal, werkzaam op Zaterdagmiddag en Zon- en feestdagen, de arbeidsovereenkomst resp. met ingang van 11 October en 25 December met een jaar verlengd; die van Th. W. J. Welling en T. van Loveren eveneens, resp. ingaande 5 Januari en 22 Juni, doch met dien verstande, dat zij sedert niet langer ook op Zaterdagmiddag hebben dienst gedaan, doch alleen nog op Zon- en

Aan
Heren Burgemeester en Wethouders
van Utrecht.

feestdagen. Die van de hulpsuppoost voor Zon- en feestdagen M. L. Vos is 1 Januari 1952 met een jaar verlengd, terwijl eveneens voor Zon- en feestdagen, zijn aangenomen op arbeidsovereenkomst resp. met ingang van 10 Februari L. J. Ch. M. Guldie en 29 Juni A. B. van de Velde, evenals op 7 December als hulpsuppoost ter Maliebaan voor 's Zondagsmorgens eens in de drie weken, A. van Maarschalkerweerd. De werkster mevr. H. A. Valkenburg-Vermunnicht is de 12de Januari vertrokken, te wier vervanging 21 Januari in dienst is getreden mej. C. Schrijver. Ter Maliebaan werd ingaande 19 Mei als werkster aangenomen de vrouw van de concierge, mevr. J. M. E. Schinny-van der Riet.

Gebouwen.

De staat van het museumgebouw werd door de dienst der gemeentewerken nagezien en, waar nodig, verbeterd.

In verband met een gewijzigde opstelling van de textiel uit de verzamelingen van het Aartsbisschoppelijk Museum, die overgebracht werd van de bovenkapel naar zaal 15 (waardoor voortaan de gordijnen in laatstgenoemde zaal gesloten blijven) is de schakeling van het electrisch licht zodanig gewijzigd, dat bij bezichtiging der paramenten het licht in de zalen 13 en 14 niet tegelijkertijd behoeft te branden. In Januari 1952 heeft Gemeentewerken het, behoudens één uitzondering, in Nederland unieke sacramentshuisje uit de Nederduits Hervormde Kerk te Woerden naar de kapel van het museum overgebracht; dit huisje was door het kerkbestuur voor 30 jaar aan het Rijk in bruikleen gegeven, waarop het door de dienst voor 's Rijks Verspreide Kunstvoorwerpen te 's-Gravenhage voor het Aartsbisschoppelijk Museum is bestemd als een nominaal tijdelijk, in feite blijvend bruikleen. In Maart hebben de suppoosten-meubelmaker en -schilder voor de kamer der administratrice een plankenstellage voor boeken, ordners e.d. vervaardigd, terwijl de suppoost-stoffeerder deze van gordijnen heeft voorzien. In verband met de verhuizing der afdeling Moderne Kunst naar het pand Maliebaan 42, zijn de daar vereiste verbouwingen door

gemeentewerken uitgevoerd gedurende Maart/April, terwijl de wijziging der verlichting, en het aanbrengen van een telefonische verbinding resp. door het G.E.B.R.U. en de P.T.T. werden verzorgd. Eveneens in Mei heeft door bemiddeling van het G.E.B.R.U., het Installatiebureau „De Dom" een nieuwe huistelefoon-installatie in het museum Agnietenstraat aangelegd met ATEA-toestellen, zodat sedert van directiekamer en portiersloge uit ook met de kamer der assistente-conservator, met de tentoonstellingshal en met de werkplaatsen kan worden getelefoneerd (welke laatste vertrekken tevoren niet waren aangesloten), en vice versa. Tevens heeft de suppoost-schilder in dezelfde maand zaal 5 geschilderd, en is vanwege het G.E.B.R.U., in overleg met de verlichtingsdeskundige Ir A. C. Kalff der N.V. Philips Gloeilampenfabriek te Eindhoven, een proefverlichting in zaal 10 aangebracht, met nog niet genoegzaam bevredigend resultaat, zodat na de zomertentoonstelling de proeven hiermede zijn voortgezet, terwijl de uiteindelijke verlichtingsverbetering voor 1953 is bestemd. Gedurende Juni hebben de suppoosten-meubelmaker en -schilder de gootsteen bij de portiersloge gecamoufleerd door een omgebouwd kastje, waarop in verband met de opening der tentoonstelling „Caravaggio en de Nederlanden", gemeentewerken een dergelijk kastje heeft gebouwd om de gootsteen bij de kamer van de conservator. Evenzo heeft het woningbureau M. Obbens alhier in Juni de zalen 33/34 opnieuw behangen. In Augustus is door Gemeentewerken op de binnenplaats bij de keuken een laatst overgebleven waterplaats uit de tijd toen de cavaleriestallen achter het museum nog als zodanig in gebruik waren, opgeruimd, en het takelluik in de zoldering der tentoonstellingshal vergroot (zie het jaarverslag-1951 p. 4). In October heeft de P.E.G.U.S in de stookkelder een electriciteitsmeter aangebracht. Hierop is in November/December de uitbreiding der tot nu toe onvoldoende verwarming in de dienstvertrekken gevolgd, met A.G.A.-radiatoren Thermo 2 van de Nederlandse Gasaccumulatoren-Maatschappij te Amsterdam, geplaatst en van leidingen voorzien door het installatie-

bureau „De Dom" alhier. Aan gebruiksmeubilair voor het museum Maliebaan is door de gemeentelijke voorzieningsdienst nog een stalen bureau met dito bureaustoel geleverd, en door de firma J. Engelen alhier, een toonbank vervaardigd voor in de hal van dit museum.

Brandblusmiddelen.

Alle brandblusmiddelen werden geregeld nagezien. Ter Agnietenstraat zijn enige blusapparaten, waarvan in het jaarverslag 1951 (zie p. 4 aldaar) sprake was, overeenkomstig het bericht van de brandweer van December van dat jaar, inmiddels in 1952 van nieuwe inhalatoren voorzien en de daar eveneens vermelde snelblussers verzegeld. De in het brandweerrapport van 27 Februari 1951 aanbevolen maatregel (vervanging der glasruiten in de bovenlichten der onder de vliering liggende costuum- en historische afdeling van het museum door draadglas) is dit jaar nog niet uitgevoerd kunnen worden, doch zal in 1953 tot stand komen.

Materiële toestand der verzamelingen.

De toestand der verzamelingen voor zoverre deze in het Centraal Museum en in het museum Maliebaan zijn ondergebracht, is bevredigend. Over de aan gemeentelijke en andere instellingen uitgeleende stukken daarentegen is contrôle uiterst moeilijk. Bovendien hebben deze kunstwerken over het algemeen te lijden door overmatige warmte en door rook van sigaren en cigaretten. In eigen bedrijf zijn ook ditmaal, met name door de suppoosten-meubelmaker, -schilder en -stoffeerder, de gebruikelijke herstellingen aan meubelen uit de verzamelingen en aan schilderijlijsten verricht en nieuwe lijsten vervaardigd, terwijl mede met het oog op de vijf dit jaar gehouden tentoonstellingen, een aantal voetstukken en schotten is beschilderd en nieuw overtrokken.

De restaurateur der schilderijen van het museum, de heer H. Schuuring, heeft schilderijencat. 1952 nr 153, G. van Honthorst, „Dood van Seneca", 2de kwart 17de eeuw, opgefrist, aangespannen, beschadigingen bijgewerkt en gevernist; schilderijencat. 1952 nrs 48/49, J. G.

van Bronchorst, „Juno met Argus en Io" en „Jupiter beveelt Mercurius de herder Argus te doden", beide midden 17de eeuw, schoongemaakt, nagedonkerde retouches verwijderd, beschadigingen bijgewerkt en gevernist, bovendien bij eerstgenoemd schilderij loszittende verfdelen vastgezet, en laatstgenoemd aangespannen; schilderijencat. 1952 nr 264, Oude copie naar J. van Scorel, „Drieluik der familie Vischer van der Gheer", omstr. 1560, verfblazen ondergespoten en vastgezet, opgefrist en gevernist; schilderijencat. 1952 nr 123, R. A. Haanen, „Gezicht op de stadswal met Plompetoren te Utrecht", 1830, gaatje gedicht en bijgeschilderd; schilderijencat. 1952 nr 360, J. van Wijckersloot, „Portret van Mr W. van Velthuysen", 1665, opnieuw gevernist; schilderijencat. 1952 nrs 1170/1171, Nederlands meester omstr. 1637, „Portretten resp. van Johannes Bredius en Adriana Bredius-van Uden", en 1196, Nederlands meester omstr. 1670, „Portret van Abraham Bredius", alle drie bruikleen van de Stichting Familie-archief Bredius, werden door dezelfde restaurateur voor rekening der stichting schoongemaakt, opgefrist en gevernist, evenals het schilderijtje Inv. nr 10405, J. Voerman, „Gezicht op Hattem", omstr. 1900, eigendom van mevr. M. Vinke-van der Liet te Nieuwersluis, voor rekening der eigenaresse na het vastzetten van losgesprongen verfdeeltjes, door hem is schoongemaakt en gevernist. Voorts heeft de heer Schuuring nog kleinere herstellingen aan schilderijen van het museum ter plaatse verricht. De firma Tapijtreiniging „No Mot" heeft verder gerepareerd: Z. nr, Roodgeblokt Bochara tapijtje op witte grond, 18de eeuw, en schoongemaakt: Z. nr, Beige Perzisch tapijtje met rood middenveld, 19de eeuw, Inv. 6135, Groen tapijt met het Utrechtse stadswapen in wit medaillon, vervaardigd ter gelegenheid van het 2de eeuwfeest der Utrechtse hogeschool door P. A. Garjeanne, 1836.

Werkzaamheden.

Door bemiddeling van de dienst der gemeentewerken zijn op de hiernavolgende punten in de stad, pijlen met opschrift „Centraal Mu-

seum" aangebracht ten dienste van de bezoekers van het museum, opdat dezen voortaan wellicht ietwat gemakkelijker de weg erheen zouden kunnen vinden: Smakkelaarsbrug, Janskerkhof, Neude, Nachtegaalstraat bij de Lucasbrug, idem bij de Maliebaan, Biltstraat bij de Wittevrouwenbrug, Domplein, Tolsteegbrug, Twijnstraat, Korte Jansstraat en Ganzenmarkt. Deze richtingaanwijzers zijn evenwel te nietig gebleken, en zullen, voor zover mogelijk, in 1953 door grotere worden vervangen; de hierdoor dan vrijgekomen kleinere exemplaren zullen worden aangebracht ter aanvulling der grote, bij het Centraal Station en in de omgeving van het museum.

Voorts zijn om het publiek op het Centraal Museum opmerkzaam te maken, met medewerking van het G.E.B.R.U. in de gemeentelijke autobussen transparanten aangebracht, vervaardigd door drukkerij Nout en Co alhier in het hoogst toelaatbare formaat van 16 × 22 cm.

De vijf in 1952 in het museum gehouden tentoonstellingen, waaronder twee Kersttentoonstellingen (nog afgezien van de opening van het museum Maliebaan), hebben – vooral daar er zich een zomerexpositie onder bevond van welhaast ongekende omvang en betekenis – aan voorbereiding veel tijd gekost van directrice, staf en personeel.

De tentoonstelling „Kunstenaars en Kerstmis", geopend 14 December 1951, is 4 Februari 1952 gesloten, waarop in de loop van het jaar zijn gevolgd:

1. Van 3—18 Mei, tentoonstelling „Fotografie, kunst en ambacht", inhoudende werk van leden der „Nederlandse Vakfotografen-Vereniging", ingericht door haar bestuur. Bij de opening op Zaterdagmiddag 3 Mei door de burgemeester, hebben ook gesproken de heren J. Helder, landelijk voorzitter, en J. Th. van Vliet Sr, voorzitter der afdeling Utrecht.

2. Van 15 Juni—3 Augustus, tentoonstelling „Caravaggio en de Nederlanden", een groot opgezette, uit samenwerking der gemeentebesturen van Utrecht en Antwerpen geboren zomerexpositie ter gelegenheid van het dit jaar te Amsterdam gehouden, 17de internatio-

naal kunsthistorisch congres, dat veel aandacht aan Caravaggio en zijn school heeft gewijd. De met medewerking der Nederlandse en Belgische regeringen, onder auspiciën der Gemengde Technische Commissie van het Nederlands-Belgisch Cultureel Accoord en van die voor het Italiaans-Nederlands accoord tot stand gekomen tentoonstelling, vormde een Nederlands-Vlaamse aanvulling van de in het voorjaar in het Palazzo Reale te Milaan gehouden „Mostra del Caravaggio". Zij heeft verhelderend gewerkt, door tegenover de in Milaan getoonde nawerking van 's meesters kunst in Italië zelf, nu ook een beeld te geven van de impulsen welke de schilderkunst der Nederlanden van Caravaggio c.s. heeft ontvangen, en van de geheel verschillende verwerking dier invloeden bij de Utrechtse school en haar diaspora ener-, bij de Vlamingen anderzijds. Naar getuigenis van vooraanstaande zowel binnen- als buitenlandse kunsthistorici, die haar bezochten, stond de tentoonstelling te Utrecht op internationaal peil, en vormde zij in Nederland *de* artistieke gebeurtenis van het jaar. Voor het welslagen der tentoonstelling heeft zorg gedragen een uitvoerend comité, waarin voor Utrecht zitting hadden: de burgemeester Jhr Mr C. J. A. de Ranitz, de gemeentesecretaris Dr J. de Lange, de hoogleraar in de kunstgeschiedenis aan de rijksuniversiteit van Utrecht, Prof. Dr J. G. van Gelder, de onderdirecteur van 's Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie te 's Gravenhage, Dr H. Gerson, de directrice van het Centraal Museum Dr M. Elisabeth Houtzager (secretaresse), en de oud-directrice van het museum Jkvr. Dr C. H. de Jonge. De kunsthistorici(cae) onder de genoemden fungeerden tezamen tevens als keuzecommissie voor de in Utrecht te exposeren kunstwerken. Hiernaast waren tot een erecomité de gebruikelijke hoge functionarissen der betrokken landen en, voor Nederland, bovendien de nestor der Nederlandse kunsthistorici, de oud-hoogleraar der rijksuniversiteit van Utrecht en oud-directeur van het Kunsthistorisch Instituut aldaar, Prof. Dr W. Vogelsang toegetreden, en tot een breder comité van voorbereiding, o.m. een groot aantal museumdirec-

teuren uit binnen- en buitenland. In het kader van de voorbereiding der tentoonstelling is de directrice in Februari naar Parijs gereisd, voor besprekingen over eventuele bruiklenen met de directie van het Louvre e.d. De tentoonstelling te Utrecht, die 13.084 bezoekers heeft getrokken, is op Zaterdagmiddag 14 Juli geopend door de heer J. W. Frederiks, voorzitter der rijkscommissie voor de musea, nadat de burgemeester de buitenlandse gasten had verwelkomd, en de directrice een korte inleiding op Caravaggio in zijn betekenis voor de Nederlandse kunst had gehouden, tevens dankzeggende de bruikleengevers en allen, die tot het welslagen der tentoonstelling het hunne hebben bijgedragen. De gezanten van Italië en België waren vertegenwoordigd door Dr Alberto Jezzi, Italiaans consul te Amsterdam, en door de heer L. Somers, stadsschepen voor schone kunsten van Antwerpen, de laatste tevens als plaatsvervanger voor de burgemeester der Scheldestad, Mr L. Craeybeckx. Voorts waren aanwezig de apostolische internuntius, Mgr Paolo Giobbe; de adjunct-conservator van het Rubenshuis te Antwerpen, Fr. Baudouin, litt. drs; Prof. Dr Leo van Puyvelde, oud-directeur der Koninklijke Musea te Brussel; Prof. Romano Guarnieri, hoogleraar in de Italiaanse taal- en letterkunde aan de gemeente-universiteit te Amsterdam; en Dr G. Ronci, commissaris voor buitenlandse tentoonstellingen aan het Italiaanse ministerie voor openbaar onderwijs. De transporten zijn onder bemiddeling der expediteurs- en emballeursfirma Vogelpoel en Noorwegen te Amsterdam uitgevoerd. Het transport uit Duitsland heeft plaatsgevonden met de speciale schilderijencamion van het ministerie voor openbaar onderwijs te Brussel, en werd begeleid door de heer Fr. Baudouin, litt. drs, die eveneens het transport begeleidde van Antwerpen naar Utrecht en terug. De schilderijen uit Italië werden verzonden per gesloten wagon en begeleid door Dr G. Ronci. Te Antwerpen is de tentoonstelling gehouden van 10 Augustus—28 September, en door rond 17.000 bezoekers bezichtigd. Het uitvoerend comité bestond hier uit: de burgemeester Mr L. Craeybeckx, de

schepen voor schone kunsten de heer L. Somers, de stadssecretaris Dr K. C. Peeters, de adjunct-conservator van het Rubenshuis de heer Fr. Baudouin, litt. drs (secretaris), de adviseur voor kunstzaken van het Belgisch ministerie voor openbaar onderwijs de heer Em. Langui, de hoogleraar in de kunstgeschiedenis aan de universiteit te Gent Prof. Dr D. Roggen, en de hoofdconservator van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten te Antwerpen Dr W. Vanbeselaere. Bij de opening werd het Utrechtse gemeentebestuur vertegenwoordigd door wethouder H. Ploeg Jr en het raadslid-waarnemend wethouder de heer C. P. de Groot; verder waren uit Utrecht hierbij aanwezig Prof. Dr W. Vogelsang, lid van het erecomité, en de directrice van het Centraal Museum.

Te Utrecht is de expositie ook op Dinsdag- en Donderdagavonden geopend geweest. De heer A. Driehuis heeft ditmaal opnieuw, als in 1948, de theeschenkerij tijdens de tentoonstelling gepacht, waarvoor ditmaal de directie der Koninklijke Nederlandse Jaarbeurs te Utrecht welwillend een op de binnenplaats tussen de tentoonstellingshal van het museum, de Nicolaïkerk en de derde cavaleriestal op te richten houten gebouwtje ter beschikking had gesteld. Een tweetal prijsvragen voor het beste opstel over de tentoonstelling heeft ertoe bijgedragen haar onder de aandacht te brengen. De ene prijsvraag was uitgeschreven door het Nieuw Utrechts Dagblad, voor jongelui van 12—22 jaar onder het motto „Caravaggio", met als hoofdprijs een eendaagse reis voor twee personen naar Antwerpen en terug, ter bezichtiging der expositie aldaar, met vergoeding van verblijfkosten en faciliteiten voor een aantal culturele attracties (welke prijs door het blad zelf ter beschikking was gesteld). Aan kleinere prijzen had de gemeente hieraan nog toegevoegd: vijf stuks van Jaap Romijn's „Hart van Nederland", Utrecht 1950, A. W. Bruna en Zoon's Uitgeversmaatschappij N.V., en vijf van C. A. Schilp en Nico Jesse, „Zó is Utrecht", Amsterdam 1950, Lankamp en Brinkman. Ten slotte stelde de directie van het Centraal Museum enkele ingelijste reproducties van schilderijen

der tentoonstelling, en drie doorlopende toegangsbewijzen voor het museum tot het einde van het jaar, als prijzen beschikbaar. De jury, bestaande uit wethouder H. van der Vlist, de voorlichtingsambtenaar der gemeente Mr P. van Dijke, de kunstredacteur van het Nieuw Utrechts Dagblad de heer C. A. Schilp en de directrice, heeft de hoofdprijs toegekend aan de kwekeling J. Dikken te Zeist, die 3 September naar Antwerpen is vertrokken. De andere prijsvraag betrof de Danteprijs van ƒ 300,—, uitgeloofd door de afdeling Utrecht der „Società Nazionale Dante Alighieri" te Amsterdam, welke prijs op Donderdagmiddag 18 December in tegenwoordigheid van het bestuur der Società door de burgemeester is uitgereikt aan de heer Jos de Gruiter, kunstredacteur van het dagblad „Het Vaderland" te 's-Gravenhage, voor zijn artikel in dat blad van 2 Augustus, „Caravaggio en de Nederlanden. Belangrijke expositie te Utrecht," op grond van de beslissing ener (bij de uitreiking ook aanwezige) jury, bestaande uit mevr. J. van Gruting-Venlet, Dr P. H. Ritter Jr, hoofdredacteur van het tijdschrift „Persbelangen", en de directrice. Na de burgemeester heeft nog het woord gevoerd de heer A. van Oorschot, namens de Federatie van Nederlandse Journalisten.

3. Van 10 October—23 November, tentoonstelling „Utrechts Zilver 1500—1800", bedoeld als een Utrechtse aanvulling (met het werk der Vianens als middelpunt), van de zomertentoonstelling „Vier Eeuwen Nederlands Zilver" in het Haagse gemeentemuseum. De omstreeks 40 Utrechtse stukken dezer Haagse expositie waren ditmaal met Utrechts zilver van elders herkomstig, en met eigen bezit tot 125 stukken uitgebreid. De nasporingen ter identificatie van jaarletters en zilvermerken, door de directie en een deel van de staf verricht, hebben het wetenschappelijk verheugend resultaat gehad, dat de catalogus der tentoonstelling de nog steeds vrij schaarse kunsthistorische gegevens voor Utrecht op dit gebied, aanzienlijk heeft kunnen vermeerderen. Mede dank zij de onvermoeide hulp van de heer G. Brinkhuis, hoofdcommies aan het Gemeentearchief, materiali-

seerde zich een ganse reeks van Utrechtse zilversmeden, wier namen op de bekende vier in koper gegraveerde ledenlijsten van het gilde ter historische afdeling van het museum, tot nu toe meermalen het enige schimachtig spoor van hun bestaan vormden. Uit deze gegevens kon een summiere biografie worden opgesteld en een groot aantal werken met zekerheid worden toegeschreven. Dit maakte het mogelijk de catalogus op bevredigender wijze alfabetisch naar de meesters op te bouwen in plaats van, zoals anders voor dergelijke exposities gebruikelijk, alleen chronologisch naar de kunstwerken. De tentoonstelling is verlengd tot 7 December wegens verheugende belangstelling bij het publiek, in het bijzonder ook bij genootschappen als de „Stichting Elias Voet", „Oud-Utrecht", de „Utrechtse Juweliers-Vereniging", en het „St Bernulphusgilde". De opening is op Vrijdagmiddag 10 October geschied door wethouder H. A. Bekker als loco-burgemeester, nadat de directrice een inleidend woord had gesproken.

4. Ten slotte is op Zaterdagmiddag 13 December de „Herdenkingstentoonstelling Leonardo da Vinci" (14 December 1952—4 Januari 1953) geopend door Prof. Romano Guarnieri, hoogleraar in de Italiaanse taal- en letterkunde aan de gemeente-universiteit te Amsterdam, na een welkomstwoord der directrice, en een inleiding op de kunst van Leonardo door Prof. Dr W. Vogelsang, oud-hoogleraar in de kunstgeschiedenis aan de rijksuniversiteit van Utrecht. Aanwezig was bij de opening o.a. de Italiaanse consul te Utrecht, Dr Rocco Stani en de directeur van het Italiaans Instituut te 's-Gravenhage, Prof. Bortolotti. Dit betrof een reizende Unescotentoonstelling van door de Italiaanse staatsdrukkerij vervaardigde, fraaie reproducties van talrijke tekeningen van de meester, hoogst instructief en blijk gevende van zijn alzijdige belangstelling, bovendien een inzicht gevende in de ontstaanswijze van meer dan een schilderij, waarvoor deze geniale krabbels, door de kunstenaar nimmer voor het nageslacht bestemd, meermalen de voorstudies vormden. De tentoonstelling is vóór Utrecht te Nijmegen getoond, na Utrecht te Vlissingen. Ter aanvulling van de

naar verkiezing met Franse of Engelse tekst verkrijgbare catalogus, zijn aan de bezoekers gestencilde beschouwingen over de kunst van Leonardo verstrekt van de hand van Dr R. Jacobsen en Prof. Dr A. Bascone. Dat de naam van de schilder altijd nog werkt als een toverwoord, dat de gehele Renaissance oproept, viel op te maken uit het vrij talrijke bezoek aan deze tentoonstelling van reproducties, o.a. van een niet gering aantal klassen der middelbare scholen.

De tentoonstelling „Poppen uit de lappenmand", die in het Centraal Museum van 27 October—25 November 1951 te zien was (zie het jaarverslag 1951 p. 8/9), is te Rotterdam in het Museum voor Ouders en Opvoeders herhaald van 19 Januari—16 Februari 1952, en daar ingericht door de administratrice van eerstgenoemd museum, mej. J. de Groot.

De door de oud-directrice Jkvr. Dr C. H. de Jonge voltooide, tweede druk van de schilderijencatalogus, die omstreeks 1 April zou verschijnen, heeft met enige maanden vertraging in het begin van Juli ten slotte het licht gezien.

De staf van ambtenaren heeft zich met ijver en nauwgezetheid gekweten van de jaarlijks terugkerende werkzaamheden, zoals het bijhouden der kaartsystemen, het samenstellen van het jaarverslag over 1951 en van de lijsten voor de verzekering der nieuwe aanwinsten over dat jaar, de administratie der boekerij, het maken en registreren der fotografische opnamen enz., en evenzo de historische en kunsthistorische nasporingen verricht, welke de tentoonstellingen alsook de talrijke, steeds in aantal toenemende verzoeken van buitenaf hebben medegebracht, en vele rondleidingen gegeven. Al zijn deze laatste sedert de aan het einde van het vorige jaar ingevoerde verhoging der entreegelden, gepaard met heffing voortaan van rondleidingskosten als elders gebruikelijk (zie het jaarverslag 1951 p. 14), wel – zoals te verwachten was – in aantal iets teruggelopen.

Het ruimtevraagstuk in het museum Agnietenstraat is door de verhuizing der afdeling Moderne Kunst naar het tot dit doel verbouwde

pand Maliebaan 42, weliswaar verre van definitief opgelost, doch althans voorlopig, niet onbelangrijk vereenvoudigd in zoverre, dat een aantal min of meer waardevolle schilderijen van Utrechtse e.a. oudere meesters, die indertijd hetzij naar de dépots moesten worden verwezen, hetzij aan overheidsinstellingen uitgeleend, nu in de vrijgekomen en heringerichte zalen een plaats verwierven. Een afdoende voorziening in het nijpende ruimtegebrek kon dit geenszins medebrengen, daar de ter Agnietenstraat vrijgekomen zalen inmiddels reeds weer geheel zijn gevuld, en voor verdere schilderijenaanwas eigenlijk geen speling laten. Bovendien kreeg ter Maliebaan het museum niet de beschikking over het gehele pand, daar de familie Fentener van Vlissingen zich kantoorruimte voor een tweetal maatschappijen bleek te hebben voorbehouden, zodat ook hier toekomstige aanwinsten nauwelijks meer zijn onder te brengen. Het museum Maliebaan is op 17 Mei geopend door de burgemeester, in bijzijn van Dr en mevr. F. H. Fentener van Vlissingen. Als eregast was hierbij tegenwoordig Dr Marti, lid van de gemeenteraad van Langenthal in Zwitserland. In zijn openingswoord verklaarde de burgemeester, dat het gemeentebestuur van Utrecht besloten heeft het pand de naam „Fentener van Vlissingenhuis" te geven, ten einde de schenking tot in de verre toekomst blijvend in de herinnering van het publiek levendig te houden. De genoemde ruimteproblemen zullen, naar is gebleken, verbouwing van het museumcomplex Agnietenstraat, onder bijtrekking der beide overgebleven cavaleriestallen, binnen afzienbare tijd noodzakelijk maken, nu een geheel nieuw museumgebouw elders in de stad, wegens de hoge kosten en plaatsgebrek, voor onbepaalde tijd een vrome wens zal moeten blijven, en het bovendien te betreuren zou zijn, indien het charmante gebouw aan de Agnietenstraat werd verlaten. Een behoorlijke toegang van de zijde van de singel en een busverbinding met het Wilhelminapark zouden zeer wenselijk zijn: zoals de toestand thans is, is het museum praktisch niet te vinden en te bereiken, waarover geregeld klachten zowel van buitenlanders als

van te Utrecht niet goed bekende landgenoten, ter ore der directie komen. Hierom is het plan-Ir A. van der Steur, dat destijds (1950) aan de bezuiniging ten offer moest vallen, opnieuw uitgangspunt geworden voor besprekingen tussen Ir van der Steur, de directie van gemeentewerken, en de directrice van het Centraal Museum, welke onderhandelingen, naar te hopen is, zullen leiden tot tenuitvoerlegging in 1953 van het genoemde plan, behoudens de wijzigingen in onderdelen, welke de sedert veranderde omstandigheden dan zullen vereisen.[1])

De zich steeds uitbreidende werkzaamheden, als oorzaak, dat veel noodzakelijk werk blijft liggen, omdat de staf er niet aan toe kan komen — een toestand, tijdelijk nog verscherpt door het vertrek van de heer Meijer — hebben Burgemeester en Wethouders doen besluiten tot uitbreiding van deze staf met een conservator A over te gaan, in welke vacature ingaande 1 Januari 1953 zal worden voorzien, evenals in de vacature voor een assistent-conservator.

De in 1951 reeds bij de gemeente gerezen plannen tot vermenging der verzamelingen van de drie in het museumcomplex gehuisveste musea, mogelijk nog uit te breiden met een deel der kunstschatten van het Oud-Katholiek Museum — voor welke plannen ook de Museumcommissie zeer geporteerd bleek — zijn door het gemeentebestuur met de betrokken directies, en met enkele leden van de genoemde commissie, nader doorgesproken, waarbij een in alle opzichten: aesthetisch, chronologisch en administratief, bevredigende vermenging moeilijker te verwezenlijken is gebleken, dan men zich in eerste instantie had gerealiseerd. Hierbij kwam nog, dat het bestuur van het Oud-Katholiek Museum erop bleek te staan, om al wat het eventueel bereid zou zijn in bruikleen aan de gemeente voor de bedoelde combinatie af te staan, in één vertrek bijeen te houden. Daarom is besloten, tot een vermenging als oorspronkelijk voorgenomen, slechts in beperkte mate, en dan nog zeer geleidelijk, over te gaan. Een eerste stap in

[1]) Inmiddels is Ir Van der Steur op 13 December 1953 overleden, zodat de verwezenlijking der plannen helaas niet onder zijn leiding zal plaats hebben.

deze richting is het besluit, genomen naar aanleiding van het in de vergadering der Museumcommissie van 11 November besprokene, om het Aartsbisschoppelijk Museum de beschikking te geven over iets meer ruimte, op grond van een gewijzigde verdeling der zalen, waarbij, om te beginnen, ook aan het Provinciaal Utrechts Genootschap een zaal is toegedacht, voor een kern uit zijn thans ter Fundatie der Vrijvrouwe van Renswoude noodgedwongen letterlijk „weg"-geborgen bezit aan Romeinse en latere oudheden; de plaats eventueel te zijner tijd aan de kunstschatten uit het Oud-Katholiek Museum toe te wijzen komt eerst in 1953 aan de orde. Met dit alles zal echter slechts dan een aanvang gemaakt kunnen worden, wanneer de dépots van het Centraal Museum grondig verbeterd zullen zijn.

De Museumcommissie heeft in 1952 in het museum vergaderd op 1 en 29 Mei, 21 Juli, 27 October en 11 November en ten stadhuize op 17 December. Het lid de heer O. van Tussenbroek heeft wegens verhuizing naar elders, zijn mandaat ter beschikking van het gemeentebestuur gesteld in de vergadering van 1 Mei en Dr G. ten Doesschate, wegens werkzaamheid voortaan buiten de gemeente, in de bijeenkomst van 21 Juli, wat beide door Burgemeester en Wethouders is aanvaard. Te hunner vervanging zijn in de vergadering van 11 November geïnstalleerd als nieuwe leden, Prof. Mr L. J. Hijmans van den Bergh en de heer J. E. Brom. Voorts is wegens de door Prof. Dr J. G. van Gelder in de vergadering van 21 Juli uitgesproken wenselijkheid, dat het secretariaat der commissie in plaats van (als tot dusverre) door de conservator, voortaan door iemand van buiten het museum zou worden waargenomen, aan de heer J. P. W. Philipsen, litt. drs, ingaande 23 September eervolle ontheffing van het ambt van secretaris verleend, en in die van 27 October, als zijn door Burgemeester en Wethouders daartoe aangewezen opvolger geïnstalleerd de heer H. G. Herni, commies A der afdeling Algemene Zaken der gemeentesecretarie.

Ingevolge raadsbesluit van 7 Februari 1952, hebben op grond van

het in de commissie van overleg op 21 December 1951 besprokene, Burgemeester en Wethouders ook voor het Centraal Museum bij hun schrijven Nr 36/125 Pz. van 20 Februari, een medezeggenschapscommissie (zoals diensten met omvangrijker personeel die reeds eerder hadden) ingesteld, onder voorzitterschap der directrice, en met de conservator als toegevoegd secretaris. In deze commissie zijn verder opgenomen: de administratrice mej. J. de Groot, de assistent-conservator de heer R. E. Meijer, litt. drs (sedert vertrokken), de concierge-administratief ambtenaar de heer B. van de Kraats, en de suppoost J. van der Meer, voorts als reserveleden de schrijver-portier M. Snijder en de suppoosten R. van de Peppel en N. de Ruiter. Deze commissie is dit jaar bijeen geweest op 21 Juli en 13 October.

Aan ontvangsten en bijeenkomsten dient vermeld, dat het gemeentebestuur op 17 April de deelnemers aan het te Utrecht gehouden philologencongres in de stijlkamers van het museum heeft ontvangen. Evenzo ontving de gemeente op Zondagochtend 15 Juni de leden der Gemengde Commissie voor het Nederlands-Frans Cultureel Accoord, waarbij de directrice het gemeentebestuur vertegenwoordigde en het gezelschap op de tentoonstelling „Caravaggio en de Nederlanden" rondleidde. Op 17 Juni werd een gezelschap Syrische en Transjordaanse journalisten, die door de voorlichtingsambtenaar der gemeente, Mr P. van Dijke werden vergezeld, rondgeleid op dezelfde tentoonstelling. Op 5 Juli bezocht mevr. E. Graeffe, echtgenote van de Belgische gezant in Nederland, de tentoonstelling, waar zij werd rondgeleid door de directrice. Op 7 Juli heeft de directrice aan Mgr P. C. van Lierde, sacrista van Z. H. de Paus en vicaris-generaal van Vaticaanstad, deze expositie getoond. Op 8 Juli ontving zij des avonds de leden der museumcommissie met hunne dames in het museum Maliebaan en op 9 Juli de directeuren der gemeentelijke diensten met hunne dames op de tentoonstelling „Caravaggio en de Nederlanden". Op 10 Juli hield de directrice een lezing voor de Nederlandse Onderwijzers-Vereniging, afdeling Utrecht, in het Gebouw voor Kunsten

en Wetenschappen alhier, met op 11 Juli gevolgde excursie naar dezelfde tentoonstelling. Hierop is op Zaterdagmiddag 12 Juli een bezoek aan de tentoonstelling gevolgd van een aantal leden van de gemeenteraad met hunne dames, wie na afloop der rondleiding door de directrice, in de theeschenkerij der expositie verversingen zijn aangeboden. Op 26 Juli heeft het gemeentebestuur in de tentoonstellingszaal omstreeks 350 deelnemers aan het 17de internationaal kunsthistorisch congres ontvangen, dat te Amsterdam werd gehouden. Na begroeting der congressisten door de burgemeester en een inleidend woord over de betekenis der tentoonstelling „Caravaggio en de Nederlanden" alsook over de hieruit voortvloeiende samenwerking tussen de gemeenten Antwerpen en Utrecht, dankte de voorzitter van het congres, Prof. Dr A. W. Byvanck, de gemeente voor de hartelijke ontvangst, en voerde namens de buitenlandse deelnemers Prof. Dr Lionello Venturi het woord. Op dezelfde middag bezocht de burgemeester van Antwerpen Mr L. Craeybeckx, vergezeld van de stadsschepen voor schone kunsten de heer L. Somers, de tentoonstelling. Op 8 Augustus hebben Burgemeester en Wethouders ter gelegenheid van de Zuiderzee-Rally, de buitenlandse gasten der Koninklijke Nederlandse Motorboot-Club ontvangen in de tentoonstellingshal van het museum, waarbij door de burgemeester en door de vice-voorzitter der K.N.M.C., de heer G. Verwiel, het woord is gevoerd. In de serie der in het kader van het Studium Generale 1952/53 der rijksuniversiteit gehouden colleges over „Utrecht in verleden en heden" gaf de directrice op 30 October in de tentoonstellingshal een college over „Het Centraal Museum en zijn omgeving". Ten slotte hield op 19 November in de kapel van het museum het St Bernulphusgilde zijn najaarsvergadering.

Voor „Ambtelijke Vorming" hebben er dit jaar van de vier excursies naar het museum, die in aansluiting bij het programma van het seizoen 1951/52 zijn gehouden, drie — nl. op 14, 26 en 29 Januari resp. — plaats gehad (in 1951 op 12 December), waarbij de ongeveer 300 deelnemers door de directrice en enige leden van de staf zijn rondgeleid.

Aan uitvoeringen, die nog in de tentoonstellingshal hebben plaats gevonden, zijn te vermelden:

op 11 Maart, onder auspiciën der Nederlandse Kunstorganisatie „Stichting Duinrell", een kamermuziekconcert, waaraan medewerkten Dirk Alma, fluit; Jaap Stotijn, hobo; en Sas Bunge, piano;

op 4 April, onder auspiciën der Nederlandse Concertdirectie J. Beek, recital door de Spaanse castagnettenvirtuose Soledad Agnès, begeleid door haar landgenoot de pianist Roger Machado;

op 17 April, op instigatie van de kunstredacteur van het Utrechts Nieuwsblad E. Bekius, een concert van de Amerikaanse violist Ralph Hollander, begeleid door de Nederlandse pianiste Claes Molenaar;

op 18 November een kamermuziekavond op eigen gelegenheid der optredenden, waaraan medewerkten: Johan Feltkamp en Dirk Alma, fluit, en Sas Bunge, piano.

Aanwinsten en verliezen.

Ook dit jaar heeft een verheugende uitbreiding der verzamelingen gebracht door legaten, schenkingen, overdragingen, aankopen en bruiklenen van allerlei aard.

Wat eerstgenoemde betreft, dient afzonderlijk te worden vermeld het legaat van wijlen Jhr A. E. Hoeufft te Haarlem, die twee damesportretten (beide 1847) en een herenportret (1848) in pastel door H. Siebert, voorstellende leden van het met de Hoeuffts geparenteerde Utrechtse regentengeslacht Van Hengst, bij testament aan het museum vermaakte. Als legaat van wijlen Jhr Mr A. H. Martens van Sevenhoven te Arnhem werd verworven de bijzonder fraaie eiken Hollandse Renaissancekast met ebben fineer, van het zeldzame vroege type op klospoten, die het museum sinds 1 Juni 1941 van de familie Martens van Sevenhoven te Almen in bruikleen had, en die volgens overlevering aan de Utrechtse schilder Joachim Anthonisz Wttewael heeft toebehoord. Deel van hetzelfde legaat maakt nog uit een 18de-eeuws vijfdelig kaststel van blauw Chinees porselein met Franse punt-de-cor.

Aan geschenken van meer dan gewoon belang zijn vermeldenswaard: een in olieverf geschilderd portret van mevr. A. Onnes van Nijenrode-Cockuyt, 1916, geschenk van de zwager der voorgestelde, de heer H. M. Bruna te Utrecht, met welk stuk de afdeling Moderne Kunst een belangwekkend blijk verwierf van de invloed der Haagse school, in dit geval via Josef Israëls, op een gelijktijdig buitenlands meester van betekenis. Dezelfde afdeling kreeg ten geschenke van Mr W. G. F. Jongejan te 's-Gravenhage een schilderij „Veldboeket", omstr. 1940, door K. Andréa, dat sedert 11 Februari 1946 als bruikleen van dezelfde reeds in de verzameling aanwezig was. Voorts een door Douairière L. Looxma van Welderen bar^esse^ Rengers-Schimmelpenninck te 's-Gravenhage (destijds Amersfoort) geschonken ameublement van licht eikenhout, ingelegd met ebbenhout, de stoelen bekleed met gebatikt bruin fluweel, ontwerp Arts and Crafts te 's-Gravenhage, van omstreeks 1910, bestaande uit tafel, fauteuil, twee stoelen en met koper en turkooisgroene tegels ingelegd bijzettafeltje, welk ameublement voor een eventueel, bij meer ruimte nog in te richten stijlkamer uit de periode van kort voor de eerste wereldoorlog, te pas zou komen, en waardevol is temeer, waar goede meubelen uit deze tijd, hoe betrekkelijk recent ook, vrij zeldzaam zijn geworden. Hierbij was door dezelfde geefster nog enig aardewerk gevoegd uit dezelfde jaren, eveneens ontwerp Arts and Crafts. Voorts werd een verzameling van 26 houtgravures en houtsneden door Anna Julia de Graag, geschonken door haar zuster mej. M. J. de Graag te Bussum. Van de familie Martens van Sevenhoven alhier (destijds te Almen) verwierf de kunstnijverheidsverzameling nog een stel 18de-eeuws tafeldamast met mythologische- en jachttaferelen, de costuumafdeling een 19de-eeuws doopgarnituur, bestaande uit twee doopjurken, -kussen, -kleed, twee babymutsjes en speldekussen, de historische afdeling een tweetal opeenvolgende wapenkaarten der raden in de Utrechtse vroedschap resp. sedert 1618 en 1719, waarvan reeds exemplaren in de verzameling aanwezig waren, doch wat het vervolg van 1719 betreft, met minder wapens

(Inv. 8761/62). Een waardevolle aanwinst voor laatstgenoemde afdeling vormde nog een verzameling penningen en plaquetten ontworpen door de Utrechtse medailleur Jac. J. van Goor, 21 in getal, geschenk van de kunstenaar zelf alhier, aangevuld met een penning van Van Goor, geschonken door A. van der Zweep alhier. Deze penningcollectie uit de jaren tussen 1910 en 1940 heeft het mogelijk gemaakt om door een afzonderlijke vitrine aan het werk van deze voor de Koninklijke Begeer te Voorschoten en Utrecht ontwerpende kunstenaar gewijd, zijn betekenis te doen uitkomen naast die van J. C. Wienecke, wie dezelfde eer reeds lang te beurt was gevallen. De costuumafdeling verwierf nog een aantal 18de- en 19de-eeuwse costuumstukken als geschenk van mevr. S. Hesselink-Lensvelt alhier. Wat betreft de historische afdeling, heeft de onverklaarbare toeneming gedurende de laatste jaren van het aantal geschonken, resp. overgedragen, bronzen te Utrecht geslagen duiten (bijna altijd duplicaten), wat vroeger sporadisch voorkwam, genoopt tot vereenvoudiging der inschrijving dezer allergewoonste pasmunt, welker belang ingeval van duplicaten anders niet opweegt tegen de ermede gemoeide tijd. Voortaan wordt dus in inventarisboek en historische catalogus volstaan met aan de beschrijving van het eerste exemplaar toe te voegen: Met 2de, 3de, enz., exemplaar, geschenk van (resp. overgedragen door) N.N., plus datum en eventuele vindplaats: afzonderlijke vermelding dezer duplicaten in de jaarverslagen heeft immers nu geen zin meer. Het in het geheel niet aanvaarden van duplicaatduiten zou psychologisch op de gevers verkeerd werken, die er dan eveneens van zouden kunnen afzien belangrijker zaken aan het museum ten geschenke te geven, terwijl daarentegen verschot van exemplaren van eenzelfde munt, gelegenheid biedt om voor expositie steeds het gaafste stuk te kiezen.

Aan belangrijke aankopen moet in de eerste plaats worden genoemd de verwerving van het uit de Zwitserse verzameling-de Stuers afkomstige portret van Jacob de Moor door Anton Mor van Dashorst (An-

tonio Moro) van 1570, waarmede in een der voornaamste nog bestaande leemten in de rij der in het museum vertegenwoordigde belangrijke Utrechtse meesters is voorzien. Vroegere onderhandelingen over aankoop van werken van Mor waren op de prijzigheid zijner stukken steeds afgesprongen, zodat het ten slotte in vervulling gaan van dit langjarig desideratum wel tot bijzondere voldoening stemt. Een andere aanwinst van betekenis vormt een groot ijsgezicht van uitzonderlijke kwaliteit, gesigneerd en gedateerd 1632, door Joost Cornelisz Droochsloot, dat kon worden geruild met de firma A. Nijstad te Lochem tegen een zevental schilderijen van niet-Utrechtse meesters van voor het museum niet groot belang, te weten: Inv. 10007*a-b*, Lambert Sustris, „De rijke man en de arme Lazarus" en „Sterfbed van de rijke man", beide midden 16de eeuw, Inv. 10028, Wouter Hool, „Gezicht op de Merwede bij Dordrecht", midden 17de eeuw, schilderijencat. 1952 nr 1052, Rafaël Govertsz Camphuysen, „Landschap met badende figuren", 2de helft 17de eeuw, schilderijencat. 1952 nr 1043, Jacob van der Borgt, „Bloemenstilleven", 1ste helft 18de eeuw, schilderijencat. 1952 nr 1352, Hendrik Cornelisz Vroom, „Strandgezicht bij Scheveningen", 1635, schilderijencat. 1952 nr 1343, David Vinckeboons toegeschreven, „Tobias en de engel", omstr. 1600. Het schilderstuk: schilderijencat. 1952, nr 41, Jan de Bont, „Strandgezicht met visstilleven", 1653, bruikleen van K. F. van Vloten te Zeist sedert 9 April 1951 (zie het jaarverslag 1951 p. 30), is door aankoop van de erven, thans bezit van het museum geworden. Evenzo is aangekocht het schilderstuk: schilderijencat. 1952 nr 115, Nicolaes de Giselaer, „Triomf van Mordechai", 1ste helft 17de eeuw, van de erven van Prof. Dr W. Mengelberg te Hof Zuort in het Engadin, hetwelk het museum sedert 1936 van dezen zelf, destijds te Amsterdam, sedert 1951 van de erven in bruikleen had. Andere aankopen voor de schilderijencollectie zijn een „Verkondiging aan de herders" van Jan Aertsen Mariënhof, midden 17de eeuw, en een gesigneerd paneeltje van de vrij zeldzame, vroeg-17de-eeuwse meester Charles Cornelisz de

Hooch, voorstellende een Italiaans landschap met bouwval, omstr. 1630. De aankoop van het in het jaarverslag 1951 (zie p. 30) als bruikleen der kunstenaresse zelve vermelde stilleven met boeken en porselein van Jo Bauer-Stumpff (sedert 1 September, Inv. 10791*a*), waartoe destijds reeds was besloten, heeft in 1952 zijn beslag gekregen. Aan grafiek werd aangekocht een gekleurde zwartkrijttekening van Cornelis Albertus van Assendelft, „De landman", omstr. 1920, en een ets „Gezicht op de Bijlhouwersbrug met de Klaaskerk", 1940, van Arend van de Pol. Een tweede indertijd uitgestelde, doch in 1952 tot stand gekomen aankoop betrof de voor de meubelverzameling, eveneens in het jaarverslag 1951 (zie p. 30) als bruikleen van Jhr L. Huydecoper van Nigtevecht alhier sedert 26 April (Inv. 10763) vermelde kristallen Empire kaarsenkroon. Uit het dit jaar grotendeels door de eigenaar teruggenomen bruikleen-W. G. Th. H. van Sorgen te De Bilt, werd voor de meubelcollectie door aankoop verworven een grote tweedeurs Lodewijk XV wortelnoten porseleinkast, midden 18de eeuw (Inv. 9620), en voor de goud- en zilververzameling twee zilveren suikerstrooiers en een theebusje, beide Utrechtse keur, 18de eeuw (z. nr), welke alle in 1923 in bruikleen waren ontvangen. Dezelfde afdeling verwierf door aankoop nog een zilveren rijstebrijlepel, grote Utrechtse keur, in 1759 vervaardigd door de Utrechtse zilversmid Derk Egeling. Tevens moet onder de aanwinsten der kunstnijverheidsverzameling door aankoop, nog worden vermeld, dat de koperen kandelaar Inv. 10949, welke in het jaarverslag 1951 (zie p. 17) wordt genoemd als aangekocht ter schadeloosstelling van de heer en mevr. J. M. Maas-Köhler te Someren, wier aan het museum in bruikleen gegeven kandelaar Inv. 9912 was zoek geraakt, inmiddels aan het museum is overgedragen, naar aanleiding van het terugvinden en ter beschikking van de heer en mevr. Maas-Köhler stellen, van de oorspronkelijk in bruikleen gegeven kandelaar. Het is nl. gebleken, dat door een misverstand dit laatste stuk in het dépot van het Aartsbisschoppelijk Museum was beland. De munten- en penningencollectie

ter historische afdeling verwierf door koop nog een gouden dubbele davidsharp (dubbele goudgulden) van bisschop David van Bourgondië (1455—1496), en door ruil met de heer L. S. Beuth te Amsterdam, een zilveren penning geslagen op het overlijden van burgemeester Dr B. Reiger (1891—1908), welke het museum reeds in brons bezat (Hist. Cat. 1928 nr 213), tegen een 2de exemplaar van een zilveren penning geslagen op het 3de eeuwfeest der unie van Utrecht in 1879 (Hist. Cat. 1928 nr 73), de costuumafdeling door koop een bronskleurige changeant tafzijden japon met „manches-à-gigot" van omstreeks 1825.

Onder de overdragingen dienen te worden vermeld, van Gemeentewerken een der zeven door Melchior de Haze in 1695/96 ter aanvulling van het Domcarillon gegoten klokjes, die in 1951 ter plaatse door andere werden vervangen, en van dezelfde dienst een van de Catharijnesingel bij de Catharijnebrug afkomstig fragmentarisch zandstenen waterpoortje, midden 16de eeuw, dat in de tweede museumtuin in de kapelmuur werd ingemetseld.

Met de tot nu toe gevolgde gewoonte om schilderijen, die tot bewaargevingen behoorden, en met toestemming der eigenaars in de verzamelingen werden geëxposeerd, als bruikleen te beschouwen en in te schrijven als zodanig, in tegenstelling met andere schilderijen vaak uit dezelfde bewaargeving, die in dépot bleven zonder als bruikleen te worden ingeschreven, is als inconsequent en dus een bron van verwarring, dit jaar definitief gebroken. De hieruit voortvloeiende inschrijving alsnog, van een groot aantal schilderstukken uit bewaargevingen nu als bruikleen, brengt dit jaar dus een vloed van bruikleenvoorwerpen in de lijst daarvan (zie p. 35), wat een geheel verkeerde indruk zou kunnen wekken omtrent de verhouding van het aantal aanwinsten in dit jaar door bruikleen, tot die op andere wijze verkregen, terwijl het in werkelijkheid slechts gaat om wat reeds in het museum aanwezig was, doch deels wel, deels niet in de inventaris der verzamelingen was opgenomen. De bewuste schilderijen behoren tot

de bewaargevingen van resp.: Jhr J. K. Lampsins van den Velden te Doorn, Ir J. L. Huysinga te Lochem, Jhr M. Hooft van Vreeland te Parijs, de heer G. Ribbius Peletier Jr en de erven van wijlen mevr. E. S. C. Gompertz-Josephus Jitta, beiden alhier, en Dr C. Th. Lens en mevr. J. D. van Romondt Vis-Quarles de Quarles, beiden te Zeist. Afgezien van deze schilderijenkwestie, werd de uit meubelen bestaande rest der allengs geslonken bewaargeving — J. Post (sedert 1940), te Amsterdam, in haar geheel aan zijn bruikleen toegevoegd. De omvangrijke porseleincollectie uit de genoemde bewaargeving — Dr C. Th. Lens te Zeist werd eveneens bruikleen.

Andere bruiklenen van betekenis, dit jaar verworven, zijn: aan schilderijen: het ter gelegenheid der tentoonstelling „Utrechts Zilver 1500—1800" in bruikleen verkregen, na afloop der expositie in bruikleen gebleven portret van de Utrechtse zilversmid Paulus van Vianen door de Amsterdamse schilder Cornelis Ketel, tegen 1600, van 's Rijksmuseum te Amsterdam; twee kinderportretten door Nicolaes Pieneman, voorstellende leden der familie Hooft van Vreeland, omstr. 1840, van Jhr M. Hooft van Vreeland te Parijs; twee portretten door Floris Verster, voorstellende Ir G. W. van Heukelom en mevr. H. J. van Heukelom-Jkvr. van den Brandeler resp., beide 1922, van Mr J. Ch. van Heukelom te Waalre; een interieur, 1943, door Jkvr. Jeanne Bieruma Oosting, van de kunstenaresse zelve te Amsterdam; en drie „composities" door Janus de Winter uit de jaren 1917—1920, een in olieverf, twee in aquarel, van de broeder van de kunstenaar, de heer J. J. de Winter alhier; aan grafiek: twee met kleur gehoogde zwartkrijtportretten door Jan Toorop, voorstellende mej. A. S. van der Elst, resp. 1921 en 1925, van de dienst voor 's Rijks Verspreide Kunstvoorwerpen te 's-Gravenhage; aan beeldhouwwerk: een staand vrouwelijk naakt, 1951, van geelbruine chamotte, door Charles Weddepohl, van dezelfde dienst, en een Hl. Odiliafiguur, Duits tegen 1500, van gepolychromeerd lindenhout, van de erven van wijlen mevr. de wed. E. M. M. Mynssen-Geltner te Den Dolder (te voren De Bilt, ver-

volgens Driebergen); aan kunstnijverheid: meubelen: een étagèrekast en penanttafel van noten- en cederhout, een toilettafel van noten-, wortelnoten- en cederhout, en een mahonie speeltafeltje, alle omstr. 1860, te voren behorende tot de bewaargeving van J. Post te Amsterdam, inmiddels dit jaar bruikleen geworden; een Frans (Lodewijk XV) kabinet van rozen- en palissanderhout, midden 18de eeuw, van mevr. C. Mallinckrodt te Apeldoorn; voorts een Bechsteinvleugel, geschenk van mevr. de wed. K. H. Beyen-Coenen te De Bilt aan de gemeente, en op grond van bericht van Burgemeester en Wethouders van 23 April voorlopig in het Centraal Museum geplaatst; ceramiek: een vijfdelig kaststel van Rozenburgaardewerk, omstr. 1870, van de burgemeester (Voor de volledige lijst der aanwinsten zie men p. 26 van dit verslag).

Wat de verliezen aangaat, is onder de aankopen op p. 22 reeds vermeld, dat Inv. 9912, Koperen kandelaar met druipbak, 15de/16de eeuw (met zeven dergelijke kandelaars), bruikleen van de heer en mevr. J. M. Maas-Köhler te Someren, en op p. 17 van het jaarverslag 1951 als vermist opgegeven, door misverstand in het dépot van het Aartsbisschoppelijk Museum was terecht gekomen en daar nu inmiddels werd teruggevonden, waarop deze kandelaar aan de bruikleengevers is geretourneerd, terwijl de destijds voor *f* 150,— aangekochte, dergelijke kandelaar, die hun ter schadeloosstelling was overgedragen, thans in bezit van het museum is overgegaan (Inv. 10949).

Ook dit jaar zijn weer enige schilderijen, grafiek, zilver, ceramiek en costuumstukken door de eigenaars uit hun bruikleen teruggenomen, waarvan afzonderlijk moet worden vermeld het omvangrijke bruikleen-W. G. Th. H. van Sorgen te De Bilt, omvattende veel porselein en zilver benevens enige schilderijen, dat grotendeels hieronder kwam te vallen, behoudens de onder de aanwinsten genoemde porseleinkast, suikerstrooiers en theebus, die werden aangekocht (zie p. 22 onder de bruiklenen), en enige schilderijen en zilveren kandelaars, die in het museum zijn gebleven. Voorts werd door Ir F. E. D. Enschede

alhier teruggenomen een donkerblauw Deventer tapijt op goudgele grond, 19de eeuw; door mej. M. A. H. van Es alhier, Massimo Campigli's schilderij „Le tre sorelle", 1931; door R. Stultiens te Antwerpen, erfgenaam van wijlen zijn grootvader F. Sofferie aldaar, Ad. Willaerts' schilderij „Zee- en strandgezicht", 1634; door mej. E. de Clercq alhier, haar door R. Bakels geschilderd portret, dat aan de openbare leeszaal alhier, waarvan zij directrice was, is overgedragen, onder beding dat, indien ooit de genoemde instelling het stuk niet langer zou kunnen plaatsen, het opnieuw aan het Centraal Museum in bruikleen zal worden aangeboden; door mevr. L. Sluys-Uyttenboogaert te Zeist, een japon à l'anglaise van blauwe gedamasceerde zijde, omstr. 1780; door Prof. Mr S. van Brakel te Leersum, een Watteaujapon van blauwe gebloemd gedamasceerde zijde, midden 18de eeuw; door Jhr Mr H. F. L. C. K. M. B. van Vredenburch te Parijs (destijds 's-Gravenhage), een drietal geschilderde familieportretten, waarvan twee van Philips van Dijk, 1734, en een van Jan Verkolje, 1683; door de erven van wijlen K. F. van Vloten te Zeist, een aan Tintoretto toegeschreven „Geboorte van Bacchus", midden 16de eeuw; door mevr. J. C. Pittet-van Linge te Rio de Janeiro, het schilderij van Gino Severini, „Vioolspelende clown", omstr. 1930; door mevr. A. E. van Rappard te Parijs (destijds New York), „Jongensportret in Romeinse dracht" van Adrianus van Ysselsteyn, 1663, „Portret ener oude dame" van Barend L. H. Hendriks, 1868, en „Portret ener jonge vrouw als Diana" van Jan Mytens, 3de kwart 17de eeuw. De twaalf schilderijen, miniaturen en tekeningen uit de bewaargeving van Douairière L. Looxma van Welderen bar.esse Rengers-Schimmelpenninck te 's-Gravenhage (destijds Amersfoort), welke door de bruikleengeefster zijn teruggenomen ongeveer gelijktijdig met de op p. 23 vermelde wijziging in het administreren van bewaargevingsschilderijen, doch alsnog als bruikleen zijn ingeschreven om hun tijdelijke aanwezigheid in de schilderijenverzameling enz. voor later te doen uitkomen, komen hier dan nog bij.

Geschenken.

Ten geschenke werden ontvangen:

Voor het Historisch Museum der stad: Inv. 10855, Duit geslagen te Utrecht, 1756, brons, 2de exemplaar, van W. Breider te Heilo; Inv. 10875*a*, Presentielijst der deelnemers aan de eremaaltijd voor Prof. Dr Nicolaas Beets op 13 September 1884 te Utrecht, 1884, litho, van Mr J. C. de Bruyn van Melis- en Mariekerke te Amsterdam; Inv. 10972, Een achtste groot of Hollandse penning van bisschop Rudolf van Diepholt als postulaat, omstr. 1426—1433, brons, van de Willem Arntz-stichting alhier, opgegraven in de tuin der stichting; Inv. 10976, Gegoten à-jour kansellezenaar met gestyleerd bladrankendecor, omstr. 1885, messing, afkomstig uit de Oosterkerk der gereformeerde kerk aan de Maliebaan, hoek Burgemeester Reigerstraat, van het kerkbestuur; Inv. 11033 t/m 11042 en 11043a, de volgende penningen en plaquetten, ontwerp Jac. J. van Goor, geslagen door de Koninklijke Begeer deels te Voorschoten, deels te Utrecht, omstr. 1917—1940, brons tenzij anders aangegeven: grote ronde plaquette aangeboden aan Mr H. J. van Heyst, rechthoekige plaquette aangeboden aan A. H. G. Fokker, penning aangeboden aan H. M. koningin Juliana als kroonprinses, penning aangeboden aan G. F. Lucardie bij zijn 30-jarig bestuurslidmaatschap van het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen alhier in 1917, penning op de gouden bruiloft van het echtpaar Eschauzier-von Oven, 15 December 1919, penning op het 20-jarig jubileum van Carel Begeer als voorzitter van het Nederlands Verbond van Edelsmeden, 1924, penning aangeboden aan kardinaal W. M. van Rossum, praefect der congregatie De propaganda fide te Rome in zilver en brons, twee met rose fluweel beklede plankjes waarop gemonteerd tweemaal zes penningen en plaquetten, op het eerste: penning op het 60-jarig huwelijk van het echtpaar Suermondt-Kolff, 1919, idem aangeboden aan Prof. Dr A. Numan, idem aangeboden aan mevr. Dr H. D. Begeer-Jkvr. von Weiler, 1940, idem aangeboden aan de uitgever C. A. J. van Dishoeck, idem op de 50ste geboortedag van Titus de Meester, 1928, plaquette aangeboden aan Ir von Krap,

penningmeester der Vereniging voor Christelijke Verzorging van Krankzinnigen in Nederland, 1931; op het tweede: penning aangeboden aan het echtpaar Martini Buys-del Campo, idem aangeboden aan C. J. A. Begeer, idem aangeboden aan P. C. T. van der Hoeven op zijn 70ste geboortedag, verguld brons, idem aangeboden aan het echtpaar van Gelder-Endt, plaquette aangeboden aan Mr A. A. de Veer, voorzitter der Vereniging „De Ambachtsschool" te Middelburg bij het 50-jarig bestaan der school in 1931, penning op het 100-jarig bestaan van Philippus van Ommeren's Scheepvaartbedrijf N.V. op 21 Mei 1939 (gemonteerd op 8-kantige bronzen voet), 1939, van de kunstenaar zelf; Inv. 11043, Penning aangeboden aan Floris der Kinderen bij zijn 50-jarig firmantschap in de firma Eickhoff, der Kinderen en Beuker, 1918, brons, ontwerp idem, geslagen idem, van A. van der Zweep alhier; Inv. 11049a, Panorama der stad Utrecht, litho in kleuren door P. W. van de Weyer, omstr. 1850, 2de exemplaar doch op linnen geplakt en bevestigd op klos om op te rollen (zie Inv. 10078), van M. Schaap alhier; Inv. 11067/68, Wapenkaart der raden in de Utrechtse vroedschap sedert 1618, Vervolg hierop sedert 1719, beide gedrukt bij C. Kribber alhier, resp. in 1745 en 1785 (?) (zie Inv. 8761/62), op karton geplakt, van de familie Martens van Sevenhoven alhier (destijds te Almen).

Voor de afdeling Kunst:

Schilderijen: Inv. 10973 t/m 10975, J. Fr. van der Vlis, „Mannelijk liggend naakt", „Oude vrouw met neepjesmuts", portefeuille met 56 academiestudies meest in olieverf (enkele in aquarel, sepia en pentekening, nr 55 niet van Van der Vlis doch van W. J. Kok), omstr. 1860—1880, van mevr. A. van der Vlis alhier; Inv. 11010, M. Liebermann, „Portret van mevr. A. Onnes van Nyenrode-Cockuyt", 1916, van H. M. Bruna alhier; Inv. 9651, A. Andréa, „Veldboeket", omstreeks 1940, van Mr W. G. F. Jongejan te 's-Gravenhage, tevoren bruikleen van dezelfde sedert 11 Februari 1946).

Tekeningen en prenten: Inv. 10990 t/m 11008, Anna Julia de Graag, de volgende houtgravuren en -sneden: blad met haan, vlinder en gestyleerd bladvignet, 1901, zwemmende kikker, bloemkool, schildpad, alle omstr. 1910, inktzwammen, 1915, „Geertje Kuyer met zwarte muts", huisgoden (schildpad, herdershond, poes), beide 1916, „Januari, lijsterbes in de sneeuw", „Maart, jonge akoleiplant", beide 1918, zonnebloem, 1919, cactusbloem, hondekop, beide 1920, ara (tweemaal, verschillend), schelp, kinderschoentjes, twee uilen, alle 1921, 7 kleine houtsneden voorstellende: big, twee konijnen, konijntje, twee kuikens, twee eenden, eend, zwemmende eend, 1923/24, twee ex-librissen, resp. 1ste kwart 20ste eeuw en 1918, van mej. M. J. de Graag te Bussum; Inv. 11012 t/m 11014, H. Siebert, „Portret van Mr A. E. van Hengst", 1848, „Idem van Jkvr. Charlotta van Hengst", „Idem van Jkvr. Bregje Geraldina Louisa van Hengst", beide 1847, alle pastel, legaat van wijlen Jhr A. E. Hoeufft te Haarlem; Inv. 11029, Negatief ener kopergravure (bidprentje) door C. van Melsen, voorstellende de Hl. Januarius, einde 17de eeuw, van A. de Leur te Soest.

Meubelen: Inv. 10856, Spiegel in gebruineerd vergulde lijst van bladvoluten, midden 19de eeuw, linden- of perenhout (navolging Lodewijk XIV-stijl), van mevr. M. van Raders alhier; Inv. 10978, Licht eiken ameublement ingelegd met ebbenhout, bestaande uit tafel, fauteuil, twee stoelen en bijzettafeltje, de stoelen met gebatikt bruin fluweel bekleed, het bijzettafeltje ingelegd met koper en turkooisgroene tegels, ontwerp Arts and Crafts te 's-Gravenhage, omstr. 1910, van Douairière L. Looxma van Welderen bar^{esse} Rengers-Schimmelpenninck te 's-Gravenhage (destijds Amersfoort); Inv. 11056, Bijouteriekistje, omstr. 1850, essenhout (?) bekleed met goudgestempeld bruin kalfsleer, van de familie Martens van Sevenhoven alhier (destijds Almen); Inv. 8441, Hollandse tweedeurs Renaissancekast op klospoten, eikenhout met ebben fineer, 1ste helft 17de eeuw, legaat van wijlen Jhr A. H. Martens van Sevenhoven te Arnhem.

Ceramiek: Inv. 10979 t/m 10982, De volgende stukken aardewerk,

ontwerp Arts and Crafts te 's-Gravenhage, omstr. 1910: buikige pul met geel en bruin glazuur, pul met bruin en groen glazuur, beide met gestyleerd plantaardig decor, buikig bakje met bruin glazuur en decor van uitgedropen stippen boven gele voluten, bakje met geel glazuur en decor van uitgedropen stippen boven gestyleerd plantaardig decor met voluten en halvemaantjes, de beide laatste nrs ontworpen door A. W. Finch, van Douairière L. Looxma van Welderen bar^{esse} Rengers-Schimmelpenninck te 's-Gravenhage (destijds Amersfoort); Inv. 11009, Twee nauwgehalsde hengselvaasjes in de trant van Rozenburgaardewerk met groen glazuur en decor van ooievaars en windekelken in blauwgrijs en bruin met zwarte trek, ontwerp fabriek „Holland Utrecht", omstr. 1925, van Jhr Dr B. M. de Jonge van Ellemeet alhier; Inv. 11055, Vijfdelig kaststel van blauw Chinees porselein met Franse punt-decor, 18de eeuw, legaat van wijlen Jhr Mr A. H. Martens van Sevenhoven te Arnhem.

Costuums: Inv. 10987, Hoed in kapermodel van naturelkleurig fijn stro gegarneerd met crême naaldkant, dito tafzijde met geborduurde paarse bladranken, kunstbloemen en -bessen, en groenglazen kralen, omstr. 1860—65, van Jkvr. Dr C. H. de Jonge te 's-Gravenhage (destijds alhier); Inv. 11015, Sjaaltje (japonfragment ?) van zwarte tulle gegarneerd met gitten kralensnoertjes en strook van zwarte geschulpte machinale kant, 1895, van Dr R. E. Wierenga alhier; Inv. 11019 t/m 11026 en 11028, de volgende costuumstukken: dames-kamerjapon van beige gewatteerde ripszijde afgezet met blauw en geborduurd met blauwe bloem- en bladranken, omstr. 1870, caraco voor jong meisje van naturelkleurig linnen met strooipatroon van rood en blauwe bloemruikertjes, 3de kwart 18de eeuw, Empire zijden herenvest gestreept in rood, blauw, geel en wit met hoogopstaande boord, omstr. 1810, bovenstuk van een robe-à-l'anglaise van rose tafzijde met ronde ingerimpelde hals en driekwart mouwen, einde 18de eeuw, idem van japon van wit katoenen sits met patroon van rood, blauw en paarse bloemruikers, ronde ingerimpelde hals en nauwsluitende lange

mouwen, idem van japon van genopte witte zijde met veelkleurig strooipatroon van bloemruikertjes en vierkante hals, beide einde 18de eeuw, mantille van zwarte tafzijde afgezet met zwarte geappliqueerde tulle, sjaaltje van grove écru kloskant in bloem- en bladpatroon, beide omstr. 1850, ceintuur van naturelkleurig satijn geborduurd met bloemruikers, taille in puntig model, omstr. 1890, van mevr. S. Hesselink-Lensvelt alhier; Inv. 11059/60, Doopjurk van écru ponchézijde met overjurk van geappliqueerde tulle, omstr. 1800, idem van écru ponchézijde met witlinnen overjurk versierd met Engels borduursel, Inv. 11063/64, Babymutsje van écru geborduurd batist met lussengarnering van witsatijnen lint, Idem van wit linnen met Engels borduursel, Inv. 11066, Fragmenten: *a.* van een geborduurd écru tullen mutsje, *b.* van een bovenlijfje van geborduurd tullen doopjurk, *c.* van een bovenlijfje bestaande uit gestreepte zijden linten, *d.* lapje ponchézijde, *e.* en *f.* van twee tullen halsgarneringen, *g.* lapje geborduurde tulle, alle 19de eeuw, van de familie Martens van Sevenhoven alhier (destijds te Almen).

Varia: Inv. 10965 t/m 10969, De volgende vijf gebedenboeken: W. Nakatenus S. J., „Hemels Palm-hof", Antwerpen 1758, in latere donkerbruin leren band, „Godvrugtige Leidsman" door een pater van de orde der Predikheren, Antwerpen z.j. (imprimatur Antwerpen 1706 en Gent 1735), in roodbruin leren stempelband, Jozef Wildt, „Godvrugtige betrachtingen in den Advent", gelegd in de zwartleren stempelband van een gebedenboek „Godvrugtige Leidsman" (waarvan hier slechts schutbladen en bladwijzer over zijn), 's-Hertogenbosch 1822, „Mijn hart tot God", Kevelaar z.j. (imprimatur 1883), in schildpadden band met kruis van hoorn en been, „Schat van godvruchtige gebeden", Tilburg z.j. (imprimatur Mechelen 1863), in gesneden en gepolijst ebben band met het vizioen van de Hl. Antonius van Padua, van A. W. M. Schoonhoven alhier; Inv. 10970, Deel van een uitschuifbare wijnroeiers-peilstok, 18de eeuw, ebbenhout met koperbeslag, Inv. 11057/58, Damasten tafellaken met voorstellingen uit de mythe van

Diana en Actaeon binnen een rand van bloemen en ooft, 19 damasten servetten met décor van jachttaferelen binnen een rand van gestyleerde dieren en bladranken, beide 18de eeuw, Inv. 11061/62 en 11065, Doopkussen van écru ponchézijde met kloskanten strook, Doopkleed van idem geboord met écru satijnen lint, waaraan een strook van gerimpelde tulle en geschulpte kloskant, Blauwsatijnen speldekussen bekleed met geborduurd wit batist waarop monogram „M", tullen strook met geschulpte kloskant en blauwsatijnen strikken, alle 19de eeuw, van de familie Martens van Sevenhoven alhier (destijds te Almen); Inv. 11027, Bellekoord van naturelkleurig stramien met veelkleurig borduursel van kruisen, pijlen en poppen, voorzien van roset van grijsblauw gestreept geweven lint en fragment van koperen handvat, omstr. 1850, van mevr. S. Hesselink-Lensvelt alhier; Inv. 11052a, Prijspenning der Internationale Tentoonstelling Eeuwfeest Postzegel in het Nederlands Postmuseum te 's-Gravenhage, ontwerp Dirk Wolbers, 1952, verguld zilver, van het I.T.E.P.-comité aldaar (oorspronkelijk bestemd voor uitreiking aan leden van het P.T.T.-personeel, die zich in de Meidagen-1940 verdienstelijk hadden gemaakt, later door de kunstenaar van een andere achterzijde voorzien).

Aangekocht uit het Museumfonds werden:
Voor het Historisch Museum der stad:

Munten en penningen: Inv. 10853, Penning geslagen op het overlijden van burgemeester Dr B. Reiger, ontwerp J. T. Küppers, 1908, zilver, geruild met L. S. Beuth te Amsterdam tegen: Hist. Cat. 1928 nr 73, Penning geslagen op het 3de eeuwfeest der unie van Utrecht, ontwerp I. P. M. Menger, 1879, zilver, (2de exemplaar); Inv. 10977, Dubbele goudgulden (dubbele davidsharp) van bisschop David van Bourgondië, omstr. 1455—1496, goud; Inv. 10984, Nederlandse dukaat geslagen te Utrecht, 1779, goud.

Voor de afdeling Kunst:

Schilderijen: schilderijencat. 1952 nr 41, J. de Bont, „Strandgezicht met visstilleven", 1653 (bruikleen van K. F. van Vloten te Zeist sedert 9 April 1951, in 1952 aangekocht van de erven, zie p. 30 van het jaarverslag 1951); Inv. 7855a, schilderijencat. 1952 nr 115, N. de Gieselaer, „Triomf van Mordechai", 1ste helft 17de eeuw (bruikleen van wijlen Prof. Dr W. Mengelberg, laatstelijk te Hof Zuort in het Engadin, destijds Amsterdam, sedert 1951 van de erven en van dezen aangekocht in 1952); Inv. 10791a, Jo Bauer-Stumpff, „Stilleven met boeken, fles, ceramiek enz.", 1950 (sedert 1 September 1951 bruikleen der kunstenaresse zelve, aangekocht in 1952); Inv. 11032, Ch. C. de Hooch, „Italiaans landschap met bouwval", omstr. 1630; Inv. 11053, J. C. Droochsloot, „IJsgezicht", 1632, geruild met de firma A. Nijstad te Lochem tegen de volgende schilderijen van het museum: schilderijencat. 1952 nr 1324, L. Sustris, „De rijke man en de arme Lazarus", „Sterfbed van de rijke man", midden 16de eeuw, schilderijencat. 1952 nr 1091, W. Hool, „Gezicht op de Merwede bij Dordrecht", midden 17de eeuw, schilderijencat. 1952 nr 1052, R. G. Camphuysen, „Landschap met badende figuren", 2de kwart 17de eeuw, schilderijencat. 1952 nr 1043, J. van der Borgt, „Bloemenstilleven", 1ste helft 18de eeuw, schilderijencat. 1952 nr 1352, H. C. Vroom, „Strandgezicht bij Scheveningen", 1635, schilderijencat. 1952, nr 1343, D. Vinckeboons toegeschreven, „Tobias en de engel", omstr. 1600; Inv. 11054, J. A. Mariënhof, „Verkondiging aan de herders", midden 17de eeuw; Inv. 11046, A. Mor van Dashorst, „Portret van Jacob de Moor (?)", 1570.

Prenten en tekeningen: Inv. 10985, A. van de Pol, „Gezicht op de Bijlhouwersbrug met de Klaaskerk", ets, 1940; Inv. 11011, C. A. van Assendelft, „De landman", gekleurde krijttekening, omstr. 1920.

Zilver: Inv. 11048*a-b* en 11049, Twee zilveren suikerstrooiers en dito theebusje, Utrechtse keur, 18de eeuw (te voren bruikleen van W. G. Th. H. van Sorgen te De Bilt, sedert 1923); Inv. 10988*a*, Zilve-

ren rijstebrijlepel vervaardigd door Derk Egeling, Utrechtse keur, 1759.

Meubelen: Inv. 9620, Wortelnoten Lodewijk XV porseleinkast, midden 18de eeuw (tevoren bruikleen van W. G. Th. H. van Sorgen te De Bilt, sedert 1923); Inv. 10763, Kristallen Empire kaarsenkroon, omstr. 1810 (te voren bruikleen van Jhr L. Huydecoper van Nigtevecht te Bilthoven, sedert 26 April 1951).

Costuums: Inv. 11018, Japon van bronskleurige changeant tafzijde met manches-à-gigot, omstr. 1825.

Varia: Inv. 10949, Kandelaar met druipbak, 15de/16de eeuw, koper, in 1951 aangekocht als schadeloosstelling voor de heer en mevr. C. Maas-Köhler te Someren wegens het zoekraken van de kandelaar Inv. 9912 uit hun bruikleen, en na het terugvinden van deze laatste, aan het museum overgedragen.

Met de verzamelingen werden verenigd:

Voor het Historisch Museum der stad: overgedragen door Gemeentewerken: afkomstig van de Catharijnesingel bij de Smakkelaarsbrug: Inv. 10905a, Twee fragmenten der stijlen van een waterpoortje versierd met dubbelpilasters en de spreuk „Plus oultre", 16de eeuw, zandsteen; van de Domtoren: Inv. 10898, Klokje gegoten door Melchior de Haze ter aanvulling van het Domklokkespel, omstr. 1695/96, brons; van het Domplein: Inv. 10899, Achterwand van een sarkofaag met ingebeiteld kruis, 11de/12de eeuw, rode zandsteen; van de Buurkerktoren: Inv. 10900/01, Twee kanonskogels, 2de helft 16de eeuw, roodgrijs graniet; van het huis Oudegracht 20: Inv. 10902, Tien roodaarden daktegels, 16de eeuw; van het Agnietenklooster: Inv. 10903, Elf bruinverglaase roodaarden vloertegels, einde 15de eeuw (?); van de Nicolaïkerk: Inv. 10904 t/m 10914, Drie ongeglazuurde roodaarden vloertegels, acht roodaarden daktegels, beide 16de eeuw, twee metselstenen, 2de helft 12de eeuw (?), witte zandsteen, vier dergelijke stenen waarvan een geprofileerd, driehoekige baksteen, twee geïncrusteerde

vloertegels met resten van rode glazuur, gewelfribfragment uit de St Barbarakapel der kerk, witte zandsteen, haakvormig baksteenfragment van het friés uit de kapel van Baron van Lynden in idem, twee metselstenen, waarvan één geprofileerd, witte zandsteen, klokketouwgeleider in flesvorm (beschadigd), eikenhout, 17 in 1947 secundair verwerkte metselstenen, waarvan enkele met resten van polychromie, witte zandsteen, alle 16de eeuw; door het G.E.B.R.U.: Inv. 10983, Bruinverglaasd roodaarden kogelpotje, 17de eeuw, opgegraven in het plantsoen bij het bolwerk Zonnenburg; door de Stichting voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek te Amersfoort: Inv. 10988, Kanfragment van witte aarde, ongeglazuurd, gestempeld met figuren bij een fontein in laag reliëf, 1ste helft 15de eeuw, herkomst onbekend; van de Rijksgebouwendienst te 's-Gravenhage: Inv. 11050 t/m 11052, Groenglazen fles met nauwe (beschadigde) hals, komfragment (lekplateel) van onverglaasde gele aarde op drie met de hand gevormde voetjes, beide 17de eeuw, baksteen (kloostermop) van rode aarde, 15de/16de eeuw, alle afkomstig van het terrein van het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut te De Bilt.

In bruikleen aan het museum ontvangen werden:

Voor de afdeling Kunst:

Schilderijen: Inv. 10862 t/m 10866, Nederlands meester omstr. 1635, „Portret van Diederik van Romunde", Nederlands meester omstr. 1640, „Portret van Pietertje van Romunde-Schurman", (pendant van het vorig nummer), C. Kruseman, „Portret der kinderen Suzanna, Willemine en Otto d'Aumale van Romondt", 1830, A. J. Dubois Drahonnet, „Mansportret", Idem, „Vrouwenportret", beide 1823, van mevr. J. D. van Romondt Vis-Quarles de Quarles te Zeist (bewaargeving sedert 1940); Inv. 10867 t/m 10870, F. Hart Nibbrig, „Voorjaar", 1ste kwart 20ste eeuw, O. Mendlik, „Portret van mevr. W. H. Lens-Muller", 1940, Idem, „Portret van C. Th. Lens als jongen", 1934, J. C. U. Legner, „Portret van mevr. Hendrika Lens-de Groot",

1908, Inv. 10961 *f* t/m *h*, Nederlands meester omstr. 1740, „Portret van Willem IV, prins van Oranje", Nederlands meester 1ste helft 20ste eeuw, „Kruis in het gebergte", A. Huibers, „Dode vogels", omstr. 1890, Inv. 10961 *p* t/m *x*, M. J. Lens, „Portret van de heer Enders", Idem, „Portret van mevr. Enders-Ziemerding", beide omstr. 1860, Idem, „De Waal bij Hendrik Ido Ambacht", 1894, Idem, „Toegangshek tot het kasteel Rozendaal", 2de helft 19de eeuw, Th. B. van Lelyveld, „Portret van Dr P. C. Th. Lens", 1940, C. A. Breitenstein, „Duinen", omstr. 1900 (?), L. G. (Tony) Offermans, „Timmermanswerkplaats", omstr. 1910 (?), O. Eerelman, „St Bernardshond", omstr. 1875, O. Mendlik, „Portret van Dr C. Th. Lens", 1917, van Dr C. Th. Lens te Zeist (bewaargeving sedert 3 Augustus 1946); Inv. 10876 t/m 10897, M. d'Hondecoeter toegeschreven, „De raaf van zijn valse tooi beroofd", 4de kwart 17de eeuw, M. Simons, „Bloemen- en vruchtenstilleven", 2de helft 17de eeuw, Ad. Willaerts, „Strandgezicht met visafslag", 1626, Idem, „Visafslag aan rotsige kust", midden 17de eeuw, P. Claesz, „Stilleven met roemer", 1651, J. van Goyen, „Stadswal met molen aan het water", 1641, Idem toegeschreven, „Waterlandschap", midden 17de eeuw, Monogrammist J. D. B., „Walvisvangst in de poolzee", 2de kwart 17de eeuw, Nederlands meester 17de eeuw, „Admiraalschip in volle zee", Zuidnederlands meester 2de kwart 17de eeuw, „Visstilleven", H. A. van Daalhoff, „Huisje aan het water", T. G. M. van Hettinga Tromp, „Gezicht op de Oude Kerk te Delft", beide 1ste kwart 20ste eeuw, Idem, „Stilleven met kannetjes", 1909, B. van der Leck, „Merrie met veulen", omstr. 1920, R. Martinez, „Vaas met rose rozen", 1931, R. J. Nieweg, „Stilleven met groenten", 1926 (?), Idem, „Vetplant", 1924, Idem, „Rode rozen", 1934, Lydia Radda, „Bloemenstilleven", omstr. 1930, W. B. Tholen, „Kasteel de Cannenburgh bij Vaassen", Idem, „Avondster", beide omstr. 1900, Fl. Verster, „Vaas met paarse chrysanten", 1893, van G. Ribbius Peletier Jr alhier (bewaargeving sedert 1941); Inv. 10961 *a* t/m *d*, Is. Israëls, „Afscheid der kolonialen", 1883, Wally Moes, „Meisjeskopje",

einde 19de eeuw, Thérèse van Duyl-Schwartze, „Portret van Bernard Gompertz", 1913, J. H. Weissenbruch, „Rivierlandschap", omstr. 1899, van de erven mevr. E. S. C. Gompertz-Josephus Jitta alhier (bewaargeving sedert 4 Januari 1941); Inv. 10961*a*, P. J. C. Gabriël, „Akkers met korenschoven", einde 19de eeuw, van Ir J. L. Huysinga te Lochem (bewaargeving sedert 1944); Inv. 10915 t/m 10948, P. C. Wonder, „Portret van de vice-admiraal Jan van den Velden", omstr. 1825, Monogrammist AB, „Portret van de heer Munter", 1672, P. Nason, „Portret van mevr. Munter", 1671 (pendant van het vorige), T. Regters, „Vrouwenportret", 1755, A. Boonen, „Mansportret", Idem, „Vrouwenportret", beide omstr. 1700, Nederlands meester midden 18de eeuw, „Mansportret", Nederlands meester omstr. 1700, „Idem", alle leden der familie Van den Velden, Idem, „Portret van Frans van den Velden", Idem, „Portret van Constantia Maria van den Velden-Spanheim" (pendant van het vorige), Nederlands meester omstr. 1800, „Portret van Philip Jacob van den Velden", Idem, „Portret van Maria Jacoba van den Velden-Brants" (pendant van het vorige), Chr. Kramm, „Portret van Karel van den Velden", 1829, Idem, „Portret van idem", 1829 (?), Idem, „Portret van Pieter Cornelisz van den Velden", omstr. 1835, Nederlands meester omstr. 1700, „Vrouwenportret, lid der familie Van den Velden", Nederlands meester 1776, „Portret van Jacob Andries van den Velden", Idem, „Portret van Susanna Antoinette van den Velden-Nepveu", Nederlands meester midden 18de eeuw (T. Coo--- ?), „Mansportret, lid der familie Van den Velden" Nederlands meester 1685, „Idem", Chr. Kramm, „Portret van mej. Berghuys (?)", omstr. 1835, Nederlands meester 1662, „Portret van de heer Piso", Nederlands meester 1669, „Portret van mevr. Piso" (pendant van het vorige), N. Maes toegeschreven, „Portret van de heer Munter", Idem toegeschreven, „Portret van mevr. Munter (?)", beide einde 17de eeuw, Nederlands meester begin 18de eeuw, „Mansportret", Idem, „Vrouwenportret" (pendant van het vorige), beide leden der familie Van den Velden, Nederlands

meester 1ste kwart 18de eeuw, ,,Portret van de heer Sautijn'', Idem, ,,Portret van mevr. Sautijn'' (pendant van het vorige), J. M. Quinkhard, ,,Portret van Margaretha Lampsins-Sautijn'', Idem, ,,Portret van mevr. Munter'' (pendant van het vorige), beide 1743, G. Schalcken, ,,Vrouwenportret, lid der familie Van den Velden (?)'', omstr. 1700, M. Wulfraat, ,,Portret van Jacob de Neufville'', Idem, ,,Portret van Suzanna de Neufville-van den Velden'' (pendant van het vorige), beide 1715, van Jhr J. K. Lampsins van den Velden te Doorn (bewaargeving sedert 1940); Inv. 10951 t/m 10953, J(an) van Huysum, ,,Bloemenstilleven'', 2de kwart 18de eeuw, N. Pieneman, ,,Vrouwenportret'', 1843, Idem, ,,Idem'', 1853, Inv. 10957 t/m 10961, Ph. Laszlo, ,,Portret van graaf Schimmelpenninck'', begin 20ste eeuw, School van M. d'Hondecoeter, ,,Gevogelte'', 4de kwart 17de eeuw, S. Bisschop, ,,Portret van baron van Welderen Rengers als kind'', einde 19de eeuw, Nederlands meester 19de eeuw, ,,Portret van J. R. Schimmelpenninck'', moderne copie, Idem, ,,Portret ener oude dame'', van Dourairière L. Looxma van Welderen bar.esse Rengers-Schimmelpenninck te 's-Gravenhage (destijds Amersfoort); Inv. 10962, A. J. J. de Winter, ,,Uitdrukking van een gevoel van wilskracht'', omstr. 1920, van J. J. de Winter alhier; Inv. 10989, Jkvr. Jeanne Bieruma Oosting, ,,Interieur'', 1943 (te zamen met twee spoedig weer teruggenomen, toen nog oningeschreven stillevens van dezelfde hand, van de kunstenaresse zelve te Amsterdam); Inv. 11016, H. W. Mesdag, ,,Zeegezicht met bomschuiten'', omstr. 1885, van Prof. Dr H. J. M. Weve te Zeist (destijds alhier); Inv. 11044/45, N. Pieneman, ,,Portret van een jongetje'', Idem, ,,Portret van een meisje'', beide leden der familie Hooft van Vreeland, omstr. 1830/40, van Jhr M. Hooft van Vreeland te Parijs (bewaargeving sedert 9 September 1952); Inv. 11047, C. Ketel, ,,Portret van de Utrechtse zilversmid Paulus van Vianen'', omstreeks 1600, van 's Rijksmuseum te Amsterdam; Inv. 11069/70, Fl. Verster, ,,Portret van Dr Ir W. G. van Heukelom, architect van het gebouw der Nederlandse Spoorwegen alhier'', Idem, ,,Portret van

mevr. H. J. van Heukelom-Jkvr. van den Brandeler" (pendant van het vorige), beide 1922, van Mr J. Ch. van Heukelom te Waalre; schilderijencat. 1952 nrs 1126 t/m 1128, N. Maes, „Portret van Cornelis van Gheel", 1674, Idem, „Portret van Mr Gerrit Hooft", Idem, „Portret van Elisabeth Hooft-van Gheel" (pendant van het vorige), beide 1675, schilderijencat. 1952 nrs 1131/32, N. Maes toegeschreven, „Portret van Daniël Hooft", omstr. 1690, Idem, „Portret van Johanna Constantia Hooft (?)", 4de kwart 17de eeuw, schilderijencat. 1952 nrs 1175/76, Nederlands meester 1640, „Portret van Mr Hendrik Hooft", Idem, „Portret van Aeghje Hooft-Hasselaer", van Jhr M. Hooft van Vreeland te Parijs.

Prenten en tekeningen: Inv. 10871 t/m 10875, M. J. Lens, „Portret van Dr P. Lens", potloodtekening, omstr. 1850, Th. Bottema, „Kraaien op het ijs", J. Toorop, „Vijver in het woud", beide etsen, 1ste kwart 20ste eeuw, M. J. Lens, „Portret van mevr. Enders-Ziemerding", litho, omstr. 1865, O. Mendlik, „De golf", ets, 1939, Inv. 10961*i* t/m *n*, M. J. Lens, „Toegangshek van de buitenplaats Rozendaal", Idem, „De Kromme Rijn", beide aquarellen, 3de kwart 19de eeuw, Idem, „Het kasteel Nassau Dillenburg", aquarel met potloodtekening, J. P. van Wisselingh, „Landschap", aquarel, beide midden 19de eeuw, M. Fleur, „Portret van M. J. Lens", houtskooltekening, 1897, Monogrammist C. S., „Stadsgezicht (Dordrecht?)", houtsnede, 1ste kwart 20ste eeuw, van Dr C. Th. Lens te Zeist (destijds Groningen, later Driebergen); Inv. 10950, J. K. Hamburger, „Vrouwenportret", miniatuur geaquarelleerd op perkament, 1838, Inv. 10954 t/m 10956, D. Bles, „Drie figuurstudies", potloodtekening (ingelijst studieblad), midden 19de eeuw, A. Schouman, „Twee aquarellen voorstellende huis en park der havezate Nijenhuis in Overijssel", midden 18de eeuw, J. C. Vallois, „Vrouwenportret", aquarel, midden 19de eeuw, (alle bewaargeving sedert 1940), van Douairière L. Looxma van Welderen bar.esse Rengers-Schimmelpenninck te 's-Gravenhage (destijds

Amersfoort); Inv. 10963/64, A. J. A. de Winter, „Muzikale verbeelding (Richard Wagner)", Idem, „Sensitieve compositie (stervende bloemen)", beide omstr. 1917, van J. J. de Winter alhier; Inv. 11030/31, J. Toorop, „Twee portretten van mej. A. S. van der Elst", met kleur gehoogde zwartkrijttekeningen, resp. 1921 en 1925, van de dienst voor 's Rijks Verspreide Kunstvoorwerpen te 's-Gravenhage.

Beeldhouwwerk: Inv. 10854, Gebeeldhouwde figuur der Hl. Odilia, Duits, omstr. 1500, gepolychromeerd lindenhout, van de erven van wijlen mevr. de wed. E. M. M. Mijnssen-Geltner te Den Dolder (destijds De Bilt, later Driebergen); Inv. 10857, Ch. Weddepohl, „Staand vrouwelijk naakt", 1951, geelbruine chamotte, van de dienst voor 's Rijks Verspreide Kunstvoorwerpen te 's-Gravenhage; Inv. 10961*o*, B. van Hove Jr, „Portret van M. J. Lens", ronde gipsplaquette in vierkante licht eiken lijst, 1897, van Dr C. Th. Lens te Zeist (destijds Groningen, later Driebergen, bewaargeving sedert 3 Augustus 1946).

Meubelen: Inv. 10858 t/m 10861, Etagèrekast, noten- en cederhout, toilettafel, noten-, wortelnoten- en cederhout, penanttafel, noten- en cederhout, speeltafeltje, mahoniehout, alle omstr. 1860, van J. Post te Amsterdam (bewaargeving sedert 1940); Inv. 11017, Tweedeurs Lodewijk XV-kabinet, midden 18de eeuw, rozen- en palissanderhout, van mevr. C. Mallinckrodt te Apeldoorn; Inv. 10977a, Bechsteinvleugel, 1ste helft 20ste eeuw, van het gemeentebestuur van Utrecht (zie p. 27 onder Aanwinsten en verliezen).

Ceramiek: Inv. 10986, Vijfdelig kaststel van Rozenburgaardewerk met plantaardig decor in donkerblauw en geel met zwarte trek op crème grond, ontwerp C. Blauwvoet, omstr. 1910, van Jhr Mr C. J. A. de Ranitz alhier; Inv. 11029*a* t/m *z*, 11029*aa* t/m *zz*, 11029*aaa* t/m *ttt*, de volgende stukken vermoedelijk Europees, resp. Chinees en Japans

porselein, 19de eeuw: Grote kom met rose en paars bloemdecor en goudgehoogde bladranken, idem met chrysanthen in rose, wit en goud, beide Europees (?), idem met oranjerode bloemen, vogel en donkerblauwe bladranken, Japans, kom met paarsrode bloemruikers, Europees (?), pul met deksel, waarop staande, resp. zittende vrouwenfiguur en langs de hals gouden bloemen, kroes met oor en oranjerood bloemdecor met bladeren in blauw en goud, beide Japans, soepterrine met onderschotel en decor van vrouwenfiguurtje in prauw, rose bloemen en huis, oranjerode en blauwe rand en handvatten in dierkopvorm, onderschotel van soepterrine met rose en paarse bloemen en paarse rankenrand, beide Japans (?), grote schotel met blauw bloemdecor, idem met blauw bloem- en bladdecor, beide Chinees, idem met tuindecor in oranjerood en blauw, Japans, idem met blauwe bloemruiker en rand met symmetrisch bladdecor, Chinees (?), schotel met blauw landschapsdecor, Chinees, idem met blauw decor van huis, vogels en bloemen, Chinees (?), onderschotel van soepterrine met blauw Chinees decor van een huis aan een rivier met brug, rechthoekige schaal met blauw decor van drie vrouwenfiguurtjes op veranda uitziende op rivierlandschap, twee grote en twee kleine rechthoekige schalen met blauw decor van huizen aan een rivier, twee eveneens rechthoekige schalen met famille rose bloemdecor, zes borden met blauw rivierlandschapsdecor, zes idem met blauw bloemdecor, zes idem met blauw rivierlandschapsdecor, zes soepborden met decor idem, twee borden met blauw peterseliedecor, vier paarsgewijs verschillende idem met blauw plantendecor, twee soepborden met blauw bloemdecor en schulprand, achthoekig soepbord met blauw decor van dieren in landschap, bord met blauw decor van huis, vogels en bloemen, idem met blauw plantendecor en brug, idem met blauw rivierlandschapsdecor, twee idem met verschillend blauw plantendecor, twee verschillende idem met blauwe bloemruiker en symmetrisch randornament, bord met blauw decor van Chinees huis in tuin, idem met blauw bloemdecor, diep bord met decor idem, bord met uitgespaarde rand en

bloemdecor op blauwe grond, schotel met blauw decor van bloem in vaas omgeven door bloemen en planten, achthoekig schaaltje met blauw landschapsdecor, botervlootje met deksel en onderschaal en blauw rivierlandschapsdecor, idem met niet bijpassend deksel, pot met deksel en blauw plantaardig decor, diep bord met famille rose bloemdecor, bord idem met bruine bladranken, famille rose bord, schotel met polychroom bloemdecor, twee borden idem, bord idem met schulprand, bord met polychroom plantaardig decor, idem met schulprand, alle Chinees, bord met decor van vogel op bloesemtak in oranjerood en blauw, idem met blauw vaas- en bloemdecor, vijf verschillende idem met oranjerood en blauw bloemdecor, twee borden met oranjerood en blauw rivierlandschapsdecor en rose rand, idem met blauw vissen- en bloesemtakdecor, diep schaaltje met blauw decor van vogel tussen bloemen, idem met blauw plantendecor, alle Japans porselein, twee achthoekige borden met decor van bloesemtakken in paars, oranjegeel en blauw en vlechtmotiefrand, Saksisch, bord met blauw decor van bloemruikers in medaillon en rose ruitrand, twee borden met dergelijk decor en paarse gegolfde rand met bloemen, twee borden met strooipatroon van bloemen in paars, rood en rose, alle Europees, famille rose bord, Europees (?), schaaltje met blauw bloempatroon en paarse randguirlanden, achthoekig schaaltje met lichtpaars bloemdecor, ovaal schaaltje met zelfde decor, alle Europees porselein, Inv. 11029 *uuu* t/m *xxx*, diep bord met blauw bloemdecor, Nederlands aardewerk, 19de eeuw, fonteintje met polychroom bloemdecor, nieuw Delfts aardewerk, vaas met deksel en blauw bloemdecor, nieuw Delfts aardewerk, fabriek „De Porceleyne Fles", vaas met turkooiskleurig lusterglazuur, fabriek „St Lukas" alhier, alle einde 19de eeuw of iets later, van Dr C. Th. Lens te Zeist (destijds Groningen, later Driebergen, bewaargeving sedert 3 Augustus 1946).

In bruikleen van het museum gegeven werden:

Aan het stadhuis der gemeente Utrecht: Voor de vergaderkamer

van Burgemeester en Wethouders: schilderijencat. 1952 nr 1063, D. Dalens (III), „Berglandschap", 1ste kwart 18de eeuw; schilderijencat. 1952 nrs 1173/74, Nederlands meester omstr. 1635, „Portret van Diederik van Romunde", Idem, „Portret van Pietertje van Romunde-Schurman", omstr. 1640 (pendant van het vorige); schilderijencat. 1952 nr 1078, D. Wijntrack en J. van der Haagen, „Vos op de eendenjacht", 1652.

Aan de dienst voor sociale zaken (Wittevrouwensingel 88): Inv. 11019, W. Jorissen, „In de stal", einde 19de eeuw.

Aan het bureau van de kinderrechter (Wittevrouwensingel 27): schilderijencat. 1952 nr 1093, J. van Huchtenburgh, „Ruitergevecht", einde 17de eeuw.

Aan het Zoölogisch Laboratorium der Rijksuniversiteit (Janskerkhof 3): Inv. 11047, Copie naar R. Saverij, „Appelschimmel", 18de eeuw; Inv. 10055, H. Verschuring, „Heuvellandschap met paarden", 2de helft 17de eeuw.

Uit bruikleen aan het museum teruggenomen werden:

Door W. G. Th. H. van Sorgen te De Bilt: Inv. 9820, Tweedeurs Lodewijk XV-porseleinkast, midden 18de eeuw, wortelnotenhout (13 October ter veiling aangekocht); de volgende stukken zilver, 18de eeuw: Inv. 9597, Presenteerblad, Utrechtse keur, Z.nr, twee grote en twee kleine presenteerbladen, Haagse keur, presenteerblad, Utrechtse keur, twee kandelaars, Haagse keur, tabakspot met krabber, Amsterdamse keur, tabakskomfoor, olie- en azijnstel, Utrechtse keur, twee grote suikerstrooiers, twee suikerstrooiers en theebusje, Utrechtse keur (13 October aangekocht), koffiekan, bonbonmandje, keur idem, bonbonbakje, visschep, Utrechtse keur, twee zoutvaatjes, drie bruidskoffertjes, Inv. 9612/13, groentelepel, merglepel, Inv. 10376, twaalf dessertmessen, Inv. 10395, twee flessenbakjes, Inv. 10721, vier kandelaars, Amsterdamse keur; de volgende stukken blauw Chinees porselein, 18de eeuw: Inv. 9614, 14 grote en 18 kleinere borden, twee

rechthoekige haringbordjes, twee peterseliekommen, zes klapmutskommen, zes grote pullen en een kleine met deksels, drie grote, 16 kleinere, en 13 zeer kleine flessen, zes vazen, twee kannetjes met deksels, twee theepotjes, twee grote en twee kleine rolwagens met deksels, vijfdelig kaststel, 22 kopjes met schoteltjes, alsook zes idem in koningsblauw met bruin; Inv. 9617, zes à-jour fruitmandjes, blauw Worcester-porselein, Inv. 10528, twee vaasjes met deksels, Chinees blauw porselein, alle 18de eeuw.

Door de Erven Prof. Dr W. Mengelberg te Hof Zuort (Engadin): Inv. 7855*a*, schilderijencat. 1952 nr 115, N. de Giselaer, „De triomf van Mordechai", 1ste helft 17de eeuw (25 Maart ter veiling aangekocht).

Door Mevr. L. Sluys-Uyttenboogaert te Zeist: Inv. 10585, Japon à l'anglaise, van blauwe gebloemd gedamasceerde zijde, omstr. 1780.

Door Prof. Mr Dr S. van Brakel te Leersum: Inv. 6183, Watteaujapon van blauwe gedamasceerd gebloemde zijde, midden 18de eeuw.

Door Ir F. E. D. Enschede alhier: Inv. 9998, Donkerblauw Deventer tapijt met goudgeel geometrisch patroon op blauwe grond, 19de eeuw.

Door René Stultiens te Antwerpen, erfgenaam van wijlen Frans Sofferie aldaar: schilderijencat. 1952 nr 344, Ad. Willaerts, „Zee- en strandgezicht", 1634.

Door Mej. M. A. H. van Es te Utrecht: Inv. 9653, N. Campigli, „Le tre sorelle", 1931.

Door Mej. E. de Clercq te Utrecht in eigendom overgedragen aan de Openbare Leeszaal te Utrecht met verklaring dat, indien te eniger tijd naar de mening van het bestuur der leeszaal het schilderij niet meer in het hoofdgebouw dezer instelling geplaatst zou kunnen blijven, het ten geschenke moet worden aangeboden aan het Centraal Museum: Inv. 9501, R. Bakels, „Portret van mej. E. de Clercq te Utrecht", 1935.

Door de erven K. F. van Vloten te Zeist: Inv. 10755, J. Robusti gen. Tintoretto toegeschreven, „Geboorte van Bacchus", einde 16de eeuw.

Door Jhr Mr H. F. L. C. K. M. B. van Vredenburch te Parijs: schilderijencat. 1952 nr 1067/68, Ph. van Dijk, „Portret van Mr Gerard van Vredenburch", „Portret van Agatha Corvina van Vredenburch-van der Dussen" (pendant van het vorige), beide 1734; schilderijencat. 1952 nr 1328, J. Verkolje, „Portretgroep van vijf kinderen van Vredenburch", 1683.

Door mevr. A. E. van Rappard te Parijs: schilderijencat. 1952 nr 363, A. van Ysselsteyn, „Jongensportret in Romeinse kleding", 1663; schilderijencat. 1952 nr 1085, B. L. H. Hendriks, „Portret van een oude dame", 1868; schilderijencat. 1952 nr 1160, J. Mijtens, „Portret van een jonge vrouw als Diana", 3de kwart 17de eeuw.

Door mevr. J. C. Pittet-van Linge te Rio de Janeiro: Inv. 9574g, G. Severini, „Vioolspelende clown", omstr. 1930.

Door Douairière L. Looxma van Welderen bar^esse^ Rengers-Schimmelpenninck te 's-Gravenhage (destijds Amersfoort): Inv. 10950 t/m 10961, (schilderijencat. 1952 nr 1079), J. K. Hamburger, „Vrouwenportret", miniatuur op ivoor, 1838, (schilderijencat. 1952 nr 1098), J(an) van Huysum, „Bloemenstilleven", 2de kwart 18de eeuw, (schilderijencat. 1952 nrs 1284/85), N. Pieneman, twee vrouwenportretten, resp. 1843 en 1853, D. Bles, „Drie figuurstudies", ingelijst studieblad, midden 19de eeuw, A. Schouman, twee aquarellen voorstellende huis en park der havezate Nyenhuis in Overijssel, midden 18de eeuw, J. C. Vallois, „Vrouwenportret", midden 19de eeuw, Ph. Laszlo, „Portret van graaf Schimmelpenninck", begin 20ste eeuw, schilderijencat. 1952 nr 147*b*, School van Melchior d'Hondecoeter, „Gevogelte", 4de kwart 17de eeuw, S. Bisschop, „Portret van baron van Welderen Rengers als kind", einde 19de eeuw, Nederlands meester einde 19de eeuw, „Portret van J. R. Schimmelpenninck", Idem, „Portret van een oude dame".

Door mevr. G. J. J. van Zijst-Schmidt te Zeist: Inv. 10706, Steinway-vleugel, 2de kwart 20ste eeuw.

Uit bruikleen van het museum terugontvangen werden:

Van het stadhuis der gemeente Utrecht: schilderijencat. 1933 nr 449, A. J. Derkinderen, „Symbolische voorstelling", houtskooltekening, 1899; schilderijencat. 1933 nr 455, J. Gabriëlse, „Mansportret", omstr. 1910; schilderijencat. 1933 nr 479, H. W. Mesdag, „Strandgezicht", 2de helft 19de eeuw; schilderijencat. 1933 nr 496, P. G. Vertin, „Gezicht op de Vismarkt te Utrecht gezien uit het zuiden", 1867; schilderijencat. 1933 nr 498, J. J. Veyrassat, „Het binnenhalen van de oogst", 2de helft 19de eeuw; schilderijencat. 1952 nr 166, J. L. Jonxis, „Portret van Mr W. G. van Dijk", omstr. 1850; schilderijencat. 1952 nr 361, J. van Wyckersloot, „Portret van Dr L. van Velthuysen", 1665; schilderijencat. 1952 nr 1091, W. Hool, „Gezicht op de Merwede bij Dordrecht", midden 17de eeuw; schilderijencat. nr 1043, J. v. d. Borght, „Bloemenstilleven", 1ste helft 18de eeuw.

Van de gemeentelijke geneeskundige en gezondheidsdienst (Kruisstraat 13): schilderijencat. 1952 nr 73, A. van Cuylenburch, „Diana met hare nimfen door Actaeon overvallen"; schilderijencat. 1952 nr 207, J. van de Nypoort, „Interieur van een boerenherberg", beide midden 17de eeuw.

Van de dienst voor Sociale Zaken (Wittevrouwensingel 88): schilderijencat. 1952 nr 86, J. C. Droochsloot, „Het bad van Bethesda", midden 17de eeuw; schilderijencat. 1952 nr 1052, R. G. Camphuysen, „Landschap met badende figuren", 2de kwart 17de eeuw.

Van de Rijksuniversiteit alhier (Domplein 29): schilderijencat. 1952 nrs 48/49, J. G. Bronchorst, „Juno met Argus en Io", Idem, „Jupiter beveelt Mercurius de herder Argus te doden" (pendant van het vorige), beide midden 17de eeuw; schilderijencat. 1952 nr 153, „Dood van Seneca", 2de kwart 17de eeuw.

Van de Rijkskweekschool voor Onderwijzers (Maliebaan 61): schilderijencat. 1952 nr 343, Ad. Willaerts, „De apostel Paulus op Malta", 1621; schilderijencat. 1952 nr 1082, „Hl. familie met Johannes de Doper", 1660.

Van het bureau van de kinderrechter (Wittevrouwensingel 27): schilderijencat. 1952 nr 277, C. van Swanenburgh, „Italiaans landschap", einde 17de eeuw; schilderijencat. 1952 nr 1144, N. C. Moeyaert, „Gaius Fabricius Luscinus wijst de geschenken van koning Pyrrhus af", 1634.

Van de Volksuniversiteit (Nieuwegracht 41): schilderijencat. 1952 nr 1078, J. van der Haagen en D. Wijntrack, „Vos op de eendenjacht", 1652.

Van de Kamer van Koophandel en Fabrieken van Utrecht (Maliesingel 2): schilderijencat. 1952 nr 1350, El. Vonck, „Vogelstilleven", 2de kwart 17de eeuw; schilderijencat. 1952 nr 1093, J. van Huchtenburgh, „Ruitergevecht", einde 17de eeuw; schilderijencat. 1952 nr 1361, F. F. G. Ph. Ziem, „Gezicht op een kade te Venetië", 2de helft 19de eeuw.

Van het hoofdbureau van politie (Paardenveld): schilderijencat. 1952 nr 1343, D. Vinckeboons toegeschreven „Tobias en de engel", omstr. 1600.

Uitgeleend aan tentoonstellingen en wederom terugontvangen werden:

Van 22 December 1951 tot 31 Januari 1952 aan het Stedelijk Museum „Het Prinsenhof" te Delft, wintertentoonstelling „Van Intimiteit tot Theater": schilderijencat. 1952 nr 261, J. van Scorel, „Bewening van Christus", omstr. 1535—1540; schilderijencat. 1952 nr 3, B. van der Ast, „Vruchtenstilleven", 1623; schilderijencat. 1952 nr 189, A. Mignon, „Vruchtenfestoen", 3de kwart 17de eeuw; schilderijencat. 1952 nr 136, J. D. de Heem, „Vruchtenfestoen", omstr. 1670; schilderijencat. 1952 nr 364, J. H. van Zuylen, „Stilleven met kokosbeker", midden 17de eeuw.

Van 6 Januari tot 3 Februari aan Arti et Amicitiae te Amsterdam, „Herdenkingstentoonstelling van Thérèse Schwartze, portretten van tijdgenoten": Inv. 10254, Thérèse Schwartze, „Portretgroep van mevr. A. G. M. van Ogtrop-Hanlo en haar vijf kinderen", 1906; Inv. 8246, Idem, „Portret van Prof. Dr Nicolaas Beets", 1881.

Van 1 Februari tot 30 April aan het Rijksmuseum Kröller-Müller te Otterlo, ten behoeve van een Van Gogh-tentoonstelling in het Palazzo Reale te Milaan: Inv. 7635[1], 7634[7], Jhr A. G. A. Ridder van Rappard, „De Drentse spinster", „Fabrieksinterieur", beide omstr. 1880.

Van 29 Februari tot 27 April aan het Museum Boijmans te Rotterdam, tentoonstelling „Kunst uit de Maasvallei": Hist. Cat. 1928 nr 1264x, Gebeeldhouwde apostelfiguur, omstr. 1380, zandsteen, afkomstig uit de Dom; Hist. Cat. 1928 nr 1329, Gebeeldhouwde Johannes de Doper-figuur, 12de eeuw, zandsteen, afkomstig uit de Janskerk.

Van 25 Maart tot 25 April aan de tentoonstelling van Nederlandse hedendaagse schilderkunst in de Redfern Gallery te Londen door bemiddeling van het Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen te 's-Gravenhage: Inv. 10791*a*, Jo Bauer-Stumpff, „Stilleven met boeken, porselein enz.", 1950.

Van 15 April tot 23 Juni aan het Louvre te Parijs, tentoonstelling „La Nature Morte": schilderijencat. 1952 nr 248, R. Savery, „Bloemenstilleven", 1624.

Van 1 Juni tot 30 September aan het Museum Willet-Holthuysen te Amsterdam, tentoonstelling „Nederlands porselein": de volgende stukken Loosdrechts-, Amstel- en Haags porselein, 3de kwart 18de eeuw: Inv. 8099, Suikerpot met polychroom bloemdecor, Loosdrechts porselein; Inv. 9196, Twee kopjes met schoteltjes, decor idem, Amstelporselein; Inv. 9484, Twee jachtflesjes met paars vogeldecor, Loosdrechts porselein; Inv. 9642, Theeservies met decor van vogels e.a. dieren bestaande uit: theepot, koffiekan, suikerpot, melkkan, spoelkom, pattipâne, zes kopjes met schoteltjes, Haags porselein; Inv. 9871, Twee borden met blauw landschapsdecor naar Aziatisch voorbeeld, Loosdrechts porselein; Inv. 10125, Thee- en koffieservies beschilderd met landschapsdecor door N. Wicart, bestaande uit: theepot, koffiekan, suikerpot, melkkan, spoelkom, theebusje, pattipâne, vijf koffiekopjes met schoteltjes, 6 theekopjes met schoteltjes, Loos-

drechts porselein; Inv. 10134, Twee bonbonmandjes met polychroom bloemdecor, Amstelporselein.

Van 10 Juni tot 15 Juli aan het Universiteitsmuseum alhier, tentoonstelling ter gelegenheid van de 60-jarige herdenking der eerstesteenlegging der Rijksuniversiteit: Hist. Cat. 1928 nrs 3074/75, Reproductie der oorkonde bij de eerstesteenlegging getekend door koningin Wilhelmina, de regentesse koningin Emma en het gemeentebestuur; Van een gouden pen voorziene arendsveer, waarmede de oorkonde werd ondertekend, beide 1892.

Van 15 Juli tot 12 Augustus aan het Stedelijk Museum „Het Prinsenhof" te Delft, tentoonstelling „Nederlandse Architectuur": Hist. Cat. 1928 nr 306, Model der Wittevrouwenpoort alhier gebouwd door H. Az. Struys met beeldhouwwerk door N. van Damast, vurenhout, 1649.

Van 18 Juli tot 15 September aan het Gemeentemuseum te 's-Gravenhage, tentoonstelling „Vier Eeuwen Nederlands Zilver": de volgende vier gedreven zilverwerken: Inv. 7895, Adam van Vianen, Coupe in kwabstijl met de voorstelling van Apollo en Daphne, 1620; Inv. 10787, Paulus van Vianen toegeschreven, Plaquette met de voorstelling van Rebecca en Eliëzer aan de fontein, omstr. 1600; Inv. 10587/88, Franssoys Eelioet, Vergulde bokaal versierd met baldakijnen, vruchtfestoenen en palmetten, 1626; Utrechts meester 1677, Schaal in plooischotelvorm met schelp- en kinkhoornmotieven op de nodus.

Van 18 Juli tot 21 September aan het Frans Halsmuseum te Haarlem, tentoonstelling „De Camera Obscura in woord en beeld" ter 50-jarige herdenking van het overlijden van Prof. Dr Nicolaas Beets: Inv. 8247, Nederlands meester omstr. 1840, „Portret van Nicolaas Beets"; Inv. 8621, F. Stracké, „Portretbuste van idem", 1884, wit marmer; Inv. 8754, Lorgnon in schildpadden montuur, Inv. 9086, Zilveren pijpenpeuter, beide 19de eeuw.

Van 18 Augustus tot 18 October aan de tentoonstelling „La Leg-

genda del Filo d'Oro" in het Palazzo Grassi te Venetië ter gelegenheid van het aldaar gehouden Eerste Internationaal Costuumhistorisch Congres (31 Augustus—8 September), de volgende schilderijen en costuumstukken: schilderijencat. 1952 nr 1161, P. Nason, „Portret van mevr. Munter", 1671; schilderijencat. 1952 nr 224, L. Fr. G. van der Puyl, „Portretgroep van een juweliersfamilie", 1776; Inv. 6868, Watteaujapon van pruimkleurige ripszijde, 3de kwart 18de eeuw; Inv. 8920, Casaque van rood en blauw gebloemde sits, Inv. 8711, Onderrok van blauw gestreept mohair, beide 2de helft 18de eeuw; Inv. 7617, Gewatteerde idem van zwarte tafzijde, 4de kwart 18de eeuw; Inv. 6186, Twee engageantes van wit neteldoek met naaldwerk, 19de eeuw; Inv. 6937, Driehoekige fichu van wit batist geborduurd in shadowwork, omstr. 1800; Inv. 7228, Muts van genopte witte zijde met lint gegarneerd, omstr. 1800; Inv. 9393, Kamerjas van lichtblauwe gedamasceerde zijde met ingenaaid vest, 3de kwart 18de eeuw; Inv. 7138, 4 stroken Brusselse kloskant, 18de eeuw; Inv. 7235, Twee stroken witte geappliqueerde tulle, 19de eeuw; Cat. 1904 nr $2003^{9\times}$, Paar geborduurde witleren handschoenen, Cat. 1904 nr $2003^{6\times}$, Paar geborduurde groenzijden mitaines, Inv. 5018, Paar rose zijden kousen met witte geborduurde klinken, alle midden 18de eeuw; Cat. 1904 nr $1990^{\times}$, Groen zijden bruidslint gebrocheerd in zilver met rijm op de bruiloft van Arent Pluym en Anna van Westerkappel, 1731; Inv. 5229, Speldekussen van wit satijn, 1790; Inv. 9202, Idem van gele zijde, 1786; Inv. 5515, Herenvest van groen satijn met gebrocheerde opstaande boord, einde 18de eeuw; Inv. 9591, Idem van wit en blauw gestreepte zijde met tamboureerwerk, omstr. 1800; Cat. 1904 nr 2010, Paar avondschoentjes van geborduurde en gepailletteerde donkerrode zijde met witleren hakken, 2de helft 18de eeuw; Inv. 7263, Strook machinale Valenciennes-kant, 19de eeuw; Inv. 5036, Zwart satijnen kniebroek met klepsluiting, begin 19de eeuw; Inv. 8930, Paar lichtblauwe gebloemd geborduurde satijnen muiltjes, midden 18de eeuw; Inv. 7161, Paar witte wollen à-jour gebreide kousen, midden 19de

eeuw; Z.nr, Wit katoenen rok met bamboe crinoline, omstr. 1860; Inv. 6931, Wit katoenen onderlijfje, Z.nr, Zes katoenen rokken, voorts een costuumkist, tien kussens, twee ledepoppen met standaards en vier houten standaards, alle 1ste helft 20ste eeuw.

Van 22 November tot 7 December aan het Genootschap Kunstliefde, herdenkingstentoonstelling Jac. J. van Goor: de volgende bronzen penningen en plaquetten, geslagen door de Koninklijke Begeer te Voorschoten resp. Utrecht naar ontwerp van de kunstenaar: Inv. 11041*a* t/m *f*, Met rose fluweel bekleed plankje waarop gemonteerd de volgende zes penningen en plaquetten: Penning op het 60-jarig huwelijk van het echtpaar Suermondt-Kolff, 1919; idem aangeboden aan Prof. Dr A. Numan, omstr. 1940; idem aangeboden aan mevr. Dr H. D. Begeer-Jkvr von Weiler, 1940; idem aangeboden aan de uitgever C. A. J. van Dishoeck, omstr. 1940; idem op de 50ste geboortedag van Titus de Meester, 1928; rechthoekige plaquette aangeboden aan Ir von Krap, penningmeester der Vereniging voor Christelijke Verzorging van Krankzinnigen in Nederland, 1931; Inv. 11042*a* t/m *f*, Dergelijk plankje, waarop de volgende zes penningen en plaquetten: Penning aangeboden aan het echtpaar Martini Buys-del Campo, omstr. 1940; idem der Koningin Wilhelmina-Jubileumstichting, 1948; idem aangeboden aan C. J. A. Begeer, idem aangeboden aan P. C. T. van der Hoeven bij zijn 70ste geboortedag (verguld), idem aangeboden aan het echtpaar Van Gelder-Endt, alle omstr. 1940; rechthoekige plaquette aangeboden aan Mr A. A. de Veer, voorzitter der Vereniging „De Ambachtsschool" te Middelburg bij de herdenking van het 50-jarig bestaan der school, 1931; Inv. 11033, Grote ronde plaquette aangeboden aan Mr H. J. van Heyst op zijn 80ste geboortedag, 1936; Hist. Cat. 1928 nr 209, Penning op het 25-jarig ambtsjubileum van notaris H. F. W. Dubois, 1904; Hist. Cat. 1928 nr 218, idem op het 50-jarig priesterschap van Mgr G. W. van Heukelom, 1909; Hist. Cat. 1928 nr 220, idem aangeboden aan Dr Johan Wagenaar bij zijn vertrek uit Utrecht (gegoten), 1919.

Van 19 December 1952 tot 22 Februari 1953 aan het Gemeentemuseum te 's-Gravenhage, tentoonstelling „Kerstgroepen uit Italië, Zuid-Duitsland, Tirol en Nederland": Hist. Cat. 1928 nr 1506, Gebeeldhouwd Driekoningentafereel, Noordnederlandse school, 1ste helft 16de eeuw, eikenhout.

Van 20 December 1952 tot 5 Januari 1953 aan de Volksuniversiteit te Rotterdam, Kersttentoonstelling: „Het stadsbeeld in vroeger tijd": schilderijencat. 1952 nr 175, P. J. van Liender, „Gezicht op de Stadhuisbrug met omgeving", 1764; schilderijencat. 1952 nr 1055, J. ten Compe, „Gezicht op de Wittevrouwenpoort met Wittevrouwensingel", midden 17de eeuw.

In bruikleen ontvangen voor tentoonstellingen en wederom teruggegeven werden:

De in het vorige jaarverslag reeds vermelde schilderijen, miniaturen, beeldhouwwerken en ivoren aan het Aartsbisschoppelijk Museum en de dito verzameling terracotta beelden door Charles Hammes en requisieten aan de kunstenaar zelf te Heze, voor de tentoonstelling „Kunstenaars en Kerstmis" van 14 December 1951 tot 4 Februari 1952.

Van 15 Juni tot 6 Augustus, tentoonstelling „Caravaggio en de Nederlanden": een verzameling van (hier met eigen bezit gecombineerde) schilderijen, tekeningen en prenten van Caravaggio en zijn Nederlandse en Vlaamse navolgers, na afloop der expositie grotendeels doorgezonden naar Antwerpen, waar zij in het Koninklijk Museum van Schone Kunsten van 10 Augustus tot 28 September zijn getoond, en afkomstig van de volgende inzenders: de Oudheidkundige Vereniging „Fléhite", het Verenigd St Pieters- en Bloklandgasthuis, beide te Amersfoort; de St Dominicuskerk, 's Rijksmuseum, 's Rijks Prentenkabinet, P. de Boer, alle te Amsterdam; het Koninklijk Museum van Schone Kunsten, het Stedelijk Prentenkabinet, de Commissie van Openbare Onderstand, de Fondatie Terninck, L. Jacobs van Merlen,

F. Stuyck, alle te Antwerpen; de Oeffentliche Kunstsammlung te Basel; het Museum of Fine Arts te Boston; het Herzog Anton Ulrich-Museum te Brunswijk; het Koninklijk Kabinet voor Schone Kunsten, het Prentenkabinet der Koninklijke Bibliotheek, beide te Brussel; het stadhuis te Deventer; het museum te Dijon; de National Gallery of Scotland te Edinburgh; de Galleria degli Uffizi te Florence; de St Michielskerk, het Museum voor Schone Kunsten, beide te Gent; het Museum of Art te Gothenburg; het Kunsthistorisches Seminar te Göttingen; het Gemeentemuseum te 's-Gravenhage; het Museum van Oudheden te Groningen; het Frans Halsmuseum, Teylers Instituut, beide te Haarlem; het Landesmuseum te Hannover; het stadhuis te Hasselt; F. H. Rhodius te Heemstede; de Staatliche Kunsthalle te Karlsruhe; de Staatliche Kunstsammlungen te Kassel; het Wallraf-Richartz-Museum te Keulen; het Royal Museum of Fine Arts te Kopenhagen; het University of Kansas Museum of Art te Lawrence; het stadhuis te Le Hâvre; the Hon. Mrs Hervey Bathurst te Ledbury; het „Hofje van Mevrouw van Aerden" te Leerdam; A. C. Beeling te Leeuwarden; het Prentenkabinet der Rijksuniversiteit te Leiden; A. Nijstad te Lochem; Leggatt Brothers, Benedict Nicolson, Denys Sutton, alle te Londen; de Pinacoteca di Brera te Milaan; het Musée Fabre te Montpellier; een particuliere collectie te Montrouge; de Bayerische Staatsgemäldesammlungen, de Staatliche Grafische Sammlung, beide te München; het Germanisches National-Museum te Neurenberg; French & Co, Georges Wildenstein, beide te New York; J. Vel te Nijmegen; Nationalgalleriet te Oslo; de Direction Générale des Beaux-Arts de la Ville de Paris, de Ecole Supérieure des Beaux-Arts, de Galerie Jean Néger, twee particuliere collecties, alle te Parijs; de St Michielskerk te Roeselaere; de Sta Maria della Concezione, de Galleria Borghese, de Galleria Nazionale d'Arte Antica, N.U. l'Architetto Andrea Busiri Vici, Giorgio Franciosi, een particuliere collectie, alle te Rome; het Museum Boijmans te Rotterdam; R. A. Viconte de Vaulchier te Savigny-les-Beaune; Nationalmuseet te

Stockholm; de Oud-Katholieke parochie van St Maria, een particuliere collectie, beide te Utrecht; het museum te Valenciennes; de Albertina te Wenen; het provincialaat der Paters Franciskanen te Weert; de Städtische Gemäldegalerie te Wiesbaden; het Städtisches Museum te Wupperthal-Elberfeld.

Van 3 tot 18 Mei, tentoonstelling van werk van leden der „Nederlandse Vereniging van Vakfotografen": een verzameling van fotografieën en requisieten aan de afdeling Utrecht der vereniging alhier.

Van 20 October tot 23 November, tentoonstelling „Utrechts Zilver 1500—1800": een collectie zilverwerken van de volgende inzenders: C. G. Vattier Kraane te Aerdenhout; de R.K. parochie van de H. Franciscus Xaverius te Amersfoort; de Oud-Katholieke gemeente van de H.H. Johannes en Willibrordus, 's Rijksmuseum, het Koninklijk Oudheidkundig Genootschap, J. Denijs, Joseph M. Morpurgo, Premsela en Hamburger, de Fa Stodel, enige particuliere collecties, alle te Amsterdam; mevr. Alice Bernouilli te Bazel; Chr. Rogier te Bergen-op-Zoom; Dr C. W. Th. baron van Boetzelaer van Asperen en Dubbeldam te De Bilt; de R.K. kerk van de H. Martinus te Bovenkarspel; de Ned. Herv. Gemeente, de Oud-Katholieke Gemeente, de R.K. kerk van de H. Barbara, alle te Culemborg; de Oud-Katholieke Gemeente te Delft; het Koninklijk Penningkabinet, een particuliere collectie, beide te 's-Gravenhage; de Duke of Hamilton te Haddington; de Ned. Herv. Gemeente te Ingen; de R. K. kerk van de H. Bonifacius, A. C. Beeling, beide te Leeuwarden; de Earl of Roseberry te Leighton Buzzard; A. Nijstad te Lochem; het Victoria & Albert Museum, S. J. Phillips, beide te Londen; het Musée Curtius et d'Ansembourg te Luik; het R. K. Kerkbestuur te Montfoort; de Oud-Katholieke Gemeente „Het Paradijs", het Museum Boijmans, beide te Rotterdam; de Ned. Herv. Gemeente te Rijswijk; de R. K. kerk te Sassenheim; de Evangelisch-Lutherse Gemeente, de Ned. Herv. idem, de Oud-Katholieke Kathedraal van St Gertrudis, de Oud-

Katholieke Gemeente van St Maria, de Rem. Ger. Gemeente, de R. K. Kathedraal der H. Catharina, de R. K. kerk van de H. Martinus, idem van de H. Willibrordus, het Aartsbisschoppelijk Museum, het Oud-Katholiek Museum, het St Eloyengasthuis, de Collectie Brom, Douairière Baronesse A. C. de Geer van Jutphaas-Roëll van Hazerswoude, Mgr Dr A. Rinkel, een particuliere collectie, alle te Utrecht; Dr F. H. Fentener van Vlissingen te Vught; de R. K. kerk te Woudrichem.

Van 14 December 1952—(4 Februari 1953), „Herdenkingstentoonstelling Leonardo da Vinci": een verzameling van door de Italiaanse staatsdrukkerij vervaardigde reproducties van tekeningen van de meester, doorgezonden naar Vlissingen als volgend station in de reeks van plaatsen waar deze reizende Unesco-expositie is getoond.

Bewaargeving: Het aantal bewaargevingen, dat aan het einde van 1951 nog acht bedroeg, is in het afgelopen jaar met één verminderd, ten gevolge van terugneming door Douairière L. Looxma van Welderen bar^esse^ Rengers-Schimmelpenninck te 's-Gravenhage (destijds Amersfoort), van haar uit familieportretten e.a. schilderijen, miniaturen, zilver en meubelen bestaande bewaargeving. Het aantal bewaargevingen bedraagt thans zeven.

De kunsthistorische handbibliotheek werd met de volgende aanwinsten verrijkt, afgezien van het gebruikelijke aantal overdrukken, jaarverslagen en catalogi van elders gehouden tentoonstellingen en veilingen.

A. *Door schenking*: Dr Valmar Cramer, „Das Rittertum vom Heiligen Grabe im 16. Jahrhundert", overdruk uit „Das Heilige Land in Vergangenheit und Gegenwart" Bd. IV, Keulen 1949, van de schrijver; C. A. Hartmans, „De geweermakersfamilie Lasonder", overdruk uit Livrustkammaren, Journal of the Royal Armoury V nr 10/11, Stockholm 1952, van de schrijver; Catalogus Verzameling W. J. R. Dreesmann, 3 dln., Amsterdam 1942—1949—1951, van de schrijver;

Gedenkboek ter gelegenheid van het 40-jarig bestaan van de Nederlandse Vereniging van Bibliothecarissen 1912—12 Juni 1952, 's-Gravenhage 1952, van haar bestuur.

B. *Door aankoop*: Gevaert Foto-Handboek, Antwerpen 1949; Nederlands Kunsthistorisch Jaarboek jrg 1950/51, 's-Gravenhage 1951; J. W. Frederiks, „Dutch Silver", idem 1952; Ludwig Schudt, „Caravaggio", Wenen 1942; Friedrich Winkler, „Die grossen Zeichner", Berlijn 1951; „Manual on the Conservation of Paintings", uitg. International Museums Office, Parijs 1940; Lionello Venturi, „Il Caravaggio", Novara 1951; A. M. Hammacher, „Charley Toorop", Rotterdam 1952; Mgr E. Lagerwey, „Geschiedenis der gemeente van de heilige Gertrudis te Utrecht", alhier 1932; G. J. Hoogewerff, „De Bentvueghels", 's-Gravenhage 1952; W. J. Rust, „Nederlands Porcelein", Amsterdam 1952; Jaarboekje der vereniging Oud-Utrecht, jrg 1952, uitg. der vereniging alhier, 1952; Utrechts Jaarboekje, uitg. der Vereniging voor Vreemdelingenverkeer, alhier 1952; Seymour B. Wyler, „Old Silver", New York 1949; „Wilhelm Worringer zum 60. Geburtstag, neue Beiträge deutscher Forschung", uitg. Erich Fidder, Königsberg 1943, te zamen met: Emil Waldmann, „Wilhelm Leibl als Zeichner", München 1943, geruild met het „Landesmuseum Hannover" tegen de herdruk-1952 van de schilderijencatalogus van het Centraal Museum.

Abonnementen: Oud-Holland (waarin opgenomen de Historische Mededelingen van het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie te 's-Gravenhage); Kroniek voor Kunst en Kultuur; Ambacht; Bulletin van de Nederlandse Oudheidkundige Bond (waarin opgenomen het Nieuwsbulletin van „De Museumdag"); The Art Bulletin; College Art Journal; Zeitschrift für Kunstgeschichte; Museum; Maandblad van „Oud-Utrecht"; Mededelingen van het Centraal Bureau voor Genealogie te 's-Gravenhage; Die Weltkunst; Apollo; Burlington Magazine; Mededelingen van de Dienst voor Schone Kunsten der Gemeente 's-Gravenhage; Bulletin van Museum Boij-

mans te Rotterdam; Bibliography of the Netherlands Institute for Art History te 's-Gravenhage; gratis abonnementen: ICOM News, uitgave der Unesco te Parijs; Bulletin of the Museum of Fine Arts te Boston; Worcester Art Museum News Bulletin and Calendar; Boletin del Museo Nacional de Arte Decorativo te Buenos Aires; Vak- en Studieblad „De Schilder"; Neerlands Volksleven; Liverpool Libraries, Museums and Arts Committee Bulletin; Ons Museum, contactorgaan van de Vereniging van Vrienden van het Museum voor het Onderwijs te 's-Gravenhage; Mededelingen van het Instituut voor Religieuze en Kerkelijke Kunst alhier; De Kroniek van de Vrienden van het Rembrandthuis te Amsterdam; Mededelingen van „De Grafische", Vereniging tot Bevordering der Grafische Kunst.

Het aantal bezoekers van het museum en de tentoonstellingen bedroeg in 1952: 42.559 (v. j. 35.394). Bezoek.

Museum Agnietenstraat: 5.449 (v. j. 4.111) bezoekers van *f* 0,20; 6.192 (v. j. 1.846) van *f* 0,10; 3.807 (v. j. 7.344) kosteloos; 1.670 (v. j. 3.549) met schoolkaarten; 8 (v. j. 46) met jaarkaarten; geen (v. j. 18) met jeugdverenigingskaarten; via de afdeling Nieuwere en Moderne Kunst, Maliebaan 42, 4.

Het aantal uitgereikte schoolkaarten bedroeg 2.253 (v. j. 2.716); jaarkaarten 7 (v. j. 12); jeugdverenigingskaarten geen (v. j. geen); aan 1 persoon (v. j. 3) werd een doorlopend toegangsbewijs verstrekt met vergunning tot tekenen en copiëren.

Afdeling Nieuwere en Moderne Kunst, Maliebaan 42 (geopend 17 Mei): 587 bezoekers van *f* 0,20; 954 bezoekers van *f* 0,10; 334 kosteloos; 642 met schoolkaarten; 1 met jaarkaart; 476 via museum Agnietenstraat.

Tentoonstellingen: „Kunstenaars en Kerstmis", 14 December 1951 — 4 Februari 1952: totaal aantal bezoekers 3.307; in 1952: 1.475,

waarvan 352 van *f* 0,40; 511 van *f* 0,25; 41 van *f* 0,20; 51 van *f* 0,10; 520 gratis.

„Fotografie, Kunst en Ambacht", 3 Mei—18 Mei: totaal aantal bezoekers: 1.523, waarvan 224 van *f* 0,10; 193 van *f* 0,20; 1.106 gratis.

„Caravaggio en de Nederlanden", 15 Juni—4 Augustus: totaal aantal bezoekers: 13.084, waarvan 5.236 van *f* 1,—; 279 van *f* 0,75; 5.591 van *f* 0,50; 157 van *f* 0,35; 688 van *f* 0,25; 1.133 gratis.

„Utrechts Zilver", 10 October—7 December: totaal aantal bezoekers 4.364, waarvan 812 van *f* 0,50; 1.266 van *f* 0,35; 32 van *f* 0,25; 2.254 gratis.

„Herdenkingstentoonstelling Leonardo da Vinci", 13 December 1952—4 Januari 1953: totaal aantal bezoekers 2.562, in 1952: 1.989, waarvan 550 van *f* 0,30; 909 van *f* 0,20; 60 van *f* 0,10; 470 gratis.

Verkoop museum-uitgaven.

Van de catalogus van het Historisch Museum der stad Utrecht werden verkocht 30 (v. j. 27) exemplaren; van de catalogus Schilderijen Centraal Museum (uitgave 1952) 198; van de Wegwijzer door het Centraal Museum in het Nederlands 193 (v. j. 591); van de Wegwijzer door het Centraal Museum in de Franse taal 22 (v. j. 79); van de gids en catalogus „De Costuumverzameling in het Centraal Museum" 13 (v. j. 22); van het bijbehorend mapje 12 (v. j. 26); van de catalogus voor de afdeling Nieuwere en Moderne Kunst in de Maliebaan (uitgave 1952) 290; van de catalogus der tentoonstelling „Kunstenaars en Kerstmis" totaal 330, in 1952: 153; van de catalogus der tentoonstelling „Caravaggio en de Nederlanden" 1.414; van de catalogus der tentoonstelling „Utrechts Zilver" 254; van de tentoonstelling „Poppen uit de Lappenmand" 1951: 24; van de catalogus der tentoonstelling „Oude Prenten en Tekeningen uit de Utrechtse school" 1950/51: 3; van de catalogus der tentoonstelling „Mens en dier in de primitieve Kunst van twee oceanen" 1950: 2; van de catalogus der tentoonstelling „Deense Kunstnijverheid" 1950: 2; van de catalogus der tentoonstelling „Jan Mankes" 1949/50: 3; van de catalogus der

tentoonstelling „Utrechtse Kunst in opkomst en bloei" 1948: 5; van de catalogus der tentoonstelling „Romeins Nederland" 1948: 2; van de catalogus der tentoonstelling „Oude Kunst uit Kerken en Gasthuizen" 1943/44: 2; van de catalogus der „Willibrordtentoonstelling" 1939: 6; van de catalogus der tentoonstelling „Oude Kunst uit particulier bezit" 1938: 3; van de catalogus der tentoonstelling „Adam van Vianen" 1937: 28;

Aan foto's werd verkocht: fotobriefkaarten 2.644 (v. j. 935); fotobriefkaarten (kleuren) uitgave 1952: 1.044; series fotobriefkaarten 23 (v. j. 6); 380 (v. j. 226) foto's van f 1,50; 79 (v. j. 81) foto's van *f* 1,—; geen foto's van *f* 0,75 (v. j. 1); 5 (v. j. 6) foto's van *f* 0,50; op bestelling werden gemaakt: 4 (v. j. 7) opnamen van *f* 5,—; 2 (v. j. 11) opnamen van *f* 4,—; 1 (v.j. 3) opnamen van *f* 2,50; van de „Willibrordtentoonstelling" 1939: 18 (v.j. 15) fotobriefkaarten.

Rondleiding.

In het Museum Agnietenstraat zijn in totaal 29 rondleidingen gehouden met een totale deelname van 812 personen, waarvan 223 van *f* 0,50; 344 van *f* 0,10; 245 kosteloos.

Op de tentoonstelling „Caravaggio en de Nederlanden": 14 rondleidingen met een totale deelname van 301 personen, waarvan 4 van *f* 1,—; 137 van *f* 0,50; 160 van *f* 0,25.

Op de tentoonstelling „Utrechts Zilver": 7 rondleidingen met een totale deelname van 134 personen, waarvan 89 van *f* 0,50; 45 van *f* 0,25.

Op de tentoonstelling „Leonardo da Vinci": 3 rondleidingen met een totale deelname van 111 personen, in 1952: 2 rondleidingen met een totale deelname van 78 personen van *f* 0,25.

In het Museum Nieuwere en Moderne Kunst, Maliebaan: 4 rondleidingen met een totale deelname van 67 personen, waarvan 13 van *f* 0,50; 54 kosteloos.

Voorts werd ontvangen bij verkoop in de hal aan procenten van

verkochte boeken, kleurenfoto's e.d., betrekking hebbende op kunstschatten in het Centraal Museum, ten bate van het Museumfonds *f* 98,26 (v.j. *f* 38,93).

11 September 1953.

De Directrice van het Centraal Museum,

Dr M. ELISABETH HOUTZAGER.